Registered N. N. 4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७] आकोला—— सोमवार तारीख ३ माहे मार्च सन १९१३ ई० [अंक ९

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट हा. ....२ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हिंदीच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.
सूचनाः– गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या [illegible] त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. [illegible] हे येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी [illegible] ३१ डिसेंबर यांच्या दरम्यान एक [illegible] रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या [illegible] ठेवतां येतील आणि तो पैसा [illegible] जास्त इसमांस अगर त्यांपैकीं मयताचे मागें सहील त्यांस काढतां येईल

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक [illegible] तिजवर केली जाईल. मात्र पांच [illegible]मारांवरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. [illegible] नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक { G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ { एजंट
[illegible] नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकेचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६ $\frac{3}{4}$ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक { G. A. PHILLIPS.
[illegible] २१-९-१० { एजंट
[illegible]० २

हिंदस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें मागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार. [illegible] दूर होतात. किं रु. १८०

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं काहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिश्रण करून बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरळी लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ३

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करिता तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोवेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक लोखंडी नांगर नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेंच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा लोखंडी नांगरच पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आजच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि० सातारा (सं. औंध)

नो० नं० ४

निराश्रित बालरक्षण गृह

सर्वत्र जनसमाजास अल्प मतीनें व अज्ञान बुद्धीनें व नम्रतेनें जाहीर करण्यांत येते कीं ज्या ज्या ज्ञातींत पुनरविवाहाची वहिवाट नाहीं त्या त्या ज्ञातींत वैधव्याचें प्रमाण दिवसें दिवस वाढत चाललें आहे यामुळें गर्भपात बालहत्यादी पातकें कशीं होतात व त्यांचा परिणाम पातकी व त्याचे संसर्गी लोकांस कसा भोगावा लागतो व सदरील संबंधानें अनीवार्य संकटांत पडल्यामुळें त्यांना किती दुःखें सोसावीं लागतात. ते तपशीलवार लिहिण्यास अशक्य आहे. [illegible]री थोडक्यात त्याचा परिणाम इतकाच आहे कीं ईश्वरापुढें पातकी, सरकारपुढें गुन्हेगार, व आपआपल्या ज्ञातींत अनेक प्रकारच्या दोषास पात्र व घरांतील आप्त वर्गास स्वतः डोळ्यावर झांकण टाकून कानाडोळा कसा होतो याचा विचार प्रत्येकांनी स्वतःच करावा. या सर्व गोष्टीविषयीं जगनियंत्या परमेश्वरानें माझें मनांत संचार केल्यामुळें वर दर्शविलेल्या संकटांतून निभावण्याकरितां आकोला ताजनापेठेंत हनुमान वस्तींत मारुतीचें देवळाजवळ **निराश्रित बालरक्षण गृह** स्थापन केलें आहे. भाड्यानें घेतलेलें घर केव्हा सोडावें लागेल याचा निश्चय नसतो या करितां मुद्दाम विकत घेतलेलें घर या कामीं अर्पण केलें व वर दर्शविलेल्या नांवाची फळी त्या ठिकाणीं लावलेली आहे. या कामीं संचार करणारा व प्रत्यक्ष हातानी करविणारा व अशा कामीं सर्व प्रकारें निरंतर यश देणारा जगनियंता परमेश्वरच समर्थ आहे.

आपलें अज्ञान बालक जी. श्रीमंततर्फे
म्यानेजर विष्णु प्रभुराम पेन्शनर
हायकोर्ट पिटिशनरायटर
ता० १६-५-१२ अकोला वऱ्हाड
नो. नं. ५

वऱ्हांडात खात्रीची उत्तम नवीन सोय.

खरे गारेचे थंडचष्मे

आह्मीं मुद्दाम वऱ्हाडच्या लोकांकरितां डोळे तपासून सर्व तऱ्हेच्या फ्रेमीसहित **खरे गारेचे थंड चष्मे माफक दरानें** विकण्याचें दुकान काढलें आहे. मुंबई वगैरे मोठ्या ठिकाणच्या भपक्यावर मंडळी कशी फसतात हें सर्वांना श्रुतच आहे सर्व गरजूनी अनुभव घेऊन पहावा.

गोपाळ पांडुरंग आणि कंपनी
नो० नं० ६ आकोला

उन्हाळ्या करितां लीमलेट मीश्रीत

सरबताच्या वड्या

१६ वड्याचे बाटलीस ८ आणे पोष्टखर्च माफ. ६ बाटल्या घेणारास एक बाटली फुकट. खात्री करितां एकवेळ मागवा.

डि. व्ही. राजवाडे बुधवार पेठ पुणें सिटी
नो० नं० ७

—सीतागीत—किं. २ आणे

शाळा खात्यानें मंजूर केलेलें, मनोरंजन, केसरी, आनंद वगैरेनीं उत्तम अभिप्राय दिलेलें, मुद्दाम स्त्रियांकरितां सोप्या व चटकदार चालीवर रचलेलें.

अडीच आण्याची तिकिटे पाठवून मागवा.

कर्ताः--- गणेश दिनकर आठवले
मास्तर हायस्कूल
नो० नं० ८ आकोला [वऱ्हाड]

नोटीस

सर्व मेळघाटांतील सन १९१३-१४ सालां करितां हसा (तिखाडा) तेल काढण्याचा मक्ता रेंज रेंजचें गटानें इलिचपुर येथें तारीख १४ मार्च रोजीं हरास केला जाईल. हिरडा, गोंद आणि लाख जमा करण्याचा मक्ताही त्याच तारखेस हरास होईल; आणि इलिचपुरास जमा असलेला माल, सांबर शिंगें व लाख सरासरी १००० शेर, विकला जाईल. तारीख १ फेब्रुआरी १९१३.

A. A. Dunber Brander,
डिव्हिजनल फॉरेस्ट [illegible]
नो० नं० ९ मेळघाट.

नोटीस

नोटीस बेशमी जानकू मर्द मुकुंदा साळी रा. पापळ ता. मुर्तिजापूर

इसः--

खालीं सही करणाराकडून कळविण्यांत येतें कीं तूं माझी भावजई आहेस तुझा नवरा मैत माझा वडिल भाऊ होता. सध्या वडिलोपार्जित जिनगी दोघांची असून सर्व एकत्र आहे. मी फक्त विभक्त रहात आहे. तरी लोकांचें मतानें ती तूं गहाण अगर खरेदी देणार असें समजले वरून तुला कळविण्यात येते कीं माझे संमतीशिवाय तूं सदहू जिनगी कोणतेंच प्रकारें कोणाला विक्री अगर गहाण देऊं नये. दिल्यास त्याची सर्व जबाबदारी तुजवर राहील कळावें ही नोटीस दिली ता० २१ फेब्रुवारी सन १९१३ इ.

सही
सखाराम जानबा साळी राहणार
नो. नं. १० पापळ द० खु०

छापत आहे ! नांवें नोंदवा ! ! !
श्रीमंत सौ० महाराणी साहेब इंदुर यांचेकडून बक्षिस मिळालेली
सगुणा.
लेखक:—फडके, बी. ए. सात्विक प्रेमानें, सद्वर्तनानें, सद्गुणानीं, सर्वत्रांस आकर्षण करून सन्मार्गास लावणारी अत्यंत सुबोध व नीतिपर नवीन सामाजिक कादंबरी.
तुर्त नांवें नोंदवा किं० ८१२ व्हो. पो. नें. ८१४ पुढें जास्त.
म्यानेजर, 'ज्ञानमित्र' पुणें—सिटी.
नों० नं० २०

वऱ्हाडसमाचार

माघ वद्य ११ शके १८३४ परिधावी

हिंदी चलनपद्धति

हिंदुस्थानांत सोन्याचें नाणें पाडावें कीं नाहीं आणि पाडणें झालें तर तें दहा रुपयांचें असावें कीं पंधरा रुपयांचें, या विषयीं आज कित्येक वर्षांपासून वाटाघाट चालली आहे. यासंबंधांत गतवर्षी ना० ठाकरसी यांनीं वरिष्ठ कायदे कौंसिलांत एक ठराव ही आणिला होता, आणि इकड्यां विलायतेंत मांटेग्यु प्रकरणापासून या विषयाच्या चर्चेला अधिक जोर येऊन पार्लमेंटांत प्रश्नावर प्रश्न विचारण्यांत येत आहेत. अशा वेळीं सामान्य वाचकांसाठीं या विषयाच्या मागील इतिहासाचें पर्यालोचन केलें असतां तें उपयुक्त होईल असें मानून थोडक्यांत हिंदीचलनपद्धतीच्या इतिहासाची मांडणी करण्याचा आमचा विचार आहे.

एकोणिसाव्या शतकाच्या प्रारंभीं हिंदुस्थानचा बराचसा भाग ईष्ट इंडिया कंपनीच्या ताब्यांत आलेला होता व देशांत शांतता स्थापित करण्याचे प्रयत्न सुरु होते. यावेळीं निरनिराळ्या प्रांतांतून निरनिराळ्या वजनेंमापें व निरनिराळ्या प्रकारचीं नाणीं सुरु होतीं. मद्रासेंत पागोडा नांवाचें सोन्याचें नाणें प्रचलित होतें. बंगाल्यांत व इतर कित्येक प्रांतांतून मोगल बादशहाच्या वेळच्या मोहोरा व कांहीं चांदीचीं नाणीं प्रचलित होतीं. या सगळ्या नाण्यांची किंमत निरनिराळ्या प्रांतांत निरनिराळी असे. यामुळें कंपनीला व्यापाराचे कामीं वारंवार अडचण पडूं लागली. हिशोब ठेवण्याला व ते तपासण्याला त्रास पडूं लागला. तेव्हां सर्व प्रांतांतून एका वजनाचा व एका किंमतीचा कंपनीचा शिक्का सुरू करावा असा विचार मनांत येऊन ता० २९ एप्रिल १८०६ रोजीं कंपनीनें एक खलिता बंगालच्या व मद्रासच्या सरकाराकडे पाठवून आपला विचार त्यांना कळविला. सर्व ठिकाणीं एकसारखा शिक्का सुरू करावयाचा येवढाच विचार त्यावेळीं होता. कंपनीचे नांवचा चांदीचा रुपया काढून सोन्याच्या नाण्याला मज्जाव करण्याचा मुळींच उद्देश नव्हता. पण पुष्कळ वेळां प्रत्यक्ष आचरणांत मूळ उद्देश बाजूला सारण्यांत येतो. तसा प्रकार यावेळीं होऊन कंपनीच्या चांदीच्या रुपयानें मद्रासेंतल्या पागोड्याचें दहाबारा वर्षांतच बहुतेक उच्चाटन केलें आणि १८३० सालीं स्वतः कंपनीनें ही आपला मुळ उद्देश विसरून स्वतःच्या चलनाशिवाय बाकीचें सारें चलन रद्द समजावें असा फर्मान काढिला. अर्थात पागोडा किंवा मोहोर हें कायदेशीर नाणें यापुढें राहिलें नाहीं. पण कित्येक शतकांपासून लोकांच्या अंगीं जडलेल्या संवयीं व समजुती पेनाच्या एका फटकाऱ्या बरोबर नाहींशा होत नसतात. कंपनीनें काढलेल्या या फर्मानानें सरकारी व्यवहारांत मोहोरांना मज्जाव झाला, तरी लोकांचे आपापसांतले व्यवहार पुढें कित्येक वर्षें मोहोरांत खुशाल चालत. हें पाहून मोहोरेची किंमत पंधरा रुपये समजून त्या सरकारी तिजोरींत घेण्यादेण्यास हरकत नाहीं असा एक हुकूम सन १८४१ मध्यें कंपनीला काढावा लागला. पण हिंदुस्थान सरकारानें सोन्याच्या नाण्यामुळें आपणांस हिशोब ठेवण्यास अडचण पडते असा रिपोर्ट केल्यामुळें १८५२ च्या अखेरीस कंपनीनें आपला पुर्वींचा जाहिरनामा रद्दकरून १८५३ पासून हिंदुस्थानांत सोन्याच्या नाण्याचा प्रचार अजिबात बंद करून टाकला.

पण सोन्याचें नाणें एकदम बंद केल्यापासून हिंदुस्थानच्या व्यापाराला फार अडचण वाटूं लागून व्यापाऱ्यांकडून सरकाराकडे वरचेवर तक्रारी जाऊं लागल्या. तेव्हां अशी तडजोड निघाली कीं विलायतेंतल्या राजचिन्हांकित पौंडाची किंमत १० रुपये व अर्ध्या पौंडाची किंमत ५ रुपये ठरवून तीं नाणीं हिंदुस्थानच्या सरकारी तिजोरींतून देण्याघेण्यांत यावी. याप्रमाणें १८६५ मध्यें ठरलें. यामुळें विलायतेंतून पौंडाचीं व अर्ध्या पौंडाचीं नाणीं इकडे येऊं लागलीं. यावेळीं हिंदुस्थानचा व्यापार वाढता होता. इंग्रज कंपन्या इकडचा माल जहाजेंचीं जहाजें भरून युरोपांत नेत होत्या, व इकडे तर सोन्याचें नाणें पाडणें बंद होतें. त्यामुळें या पौंडाची आयात फार होऊं लागली, आणि सोनें महाग होऊं लागलें इतकें कीं तीनच वर्षांत कंपनीला पौंडाची किंमत चार आण्यांनीं वाढवावी लागली आणि एक पौंडाची किंमत १०। रुपये झाली. त्याबरोबरच चांदीची किंमत उतरली, आणि हुंडणावळीच्या भावांत त्यामुळें चलबिचल उत्पन्न झाली. ही चलबिचल सन १८७२ पासून १८९३ पर्यंत एक सारखी चालू होती. या वीस वर्षांत चांदीचा भाव इतका उतरला कीं १८७२ सालीं कंपनीच्या चांदीच्या रुपयाची किंमत २२॥ पेन्स होती ती १८९२ सालीं १४॥ पेन्सावर आली. १९०३ सालीं जर्मनीनें चांदीचें नाणें आपल्या राज्यांत बंद केलें. इतर कित्येक राष्ट्रांनीं यापूर्वीच चांदीचें नाणें बंद केलें होतें. असें होतांहोतां चांदीचें नाणें जेथें सुरु आहे असा पृथ्वीच्या पाठीवर एकटा हिंदुस्थान देश काय तो राहिला. यामुळें या सर्व राष्ट्रांतली चांदी हिंदुस्थानांत जमा होऊन तिला कोठेंच कांहीं किंमत राहिली नाहीं, आणि सर्वत्र सोन्याचें नाणें सुरु झाल्यामुळें त्या धातूची किंमत मात्र दिवसेंदिवस वाढत गेली.

चांदीसोन्याच्या भावांत वारंवार होणाऱ्या या उलथापालथीचा परिणाम इंग्लंडच्या व्यापारावर होऊं लागल्याचीं स्पष्ट चिन्हें दिसूं लागल्यास फार कालावधि लागला नाहीं. इंग्लंडचा मुख्य व्यापार हिंदुस्थानाशीं, आणि तेथें तर चांदीसोन्याचा भाव आज आहे तो उद्या नाहीं अशी स्थिति! अशी स्थिति व्यापाराला हानिकारक झाल्याशिवाय कशी राहील? इंग्लंडच्या व्यापाराचें नुकसान होऊं लागतांच या विषयाकडे विलायतेंतल्या लोकांचें लक्ष वेधलें आणि व्यापाराच्या मंदीचा तपास करण्यासाठीं कमिशन नेमण्यांत आलें. या कमिशननें जो रिपोर्ट केला त्यांत सोन्याच्या नाण्याची वहिवाट आणि चांदीच्या भावांत त्यामुळें होत गेलेला फरक हें व्यापार मंदीचें मुख्य कारण आहे असा आपला अभिप्राय स्पष्टपणें मांडला, आणि याविषयाचा अधिक तपास करण्यासाठीं अर्थशास्त्रविशारदांचें एक स्वतंत्र रॉयल कमिशन नेमण्याविषयीं शिफारस केली त्याप्रमाणें १८८६ सालीं एक रॉयल कमिशन नेमण्यांत आलें.

शिक्षणविषयक धोरण

हिंदुस्थान सरकारकडून शिक्षण विषयक धोरणासंबंधानें एक महत्वाचा खलिता लवकरच प्रसिद्ध व्हावयाचा आहे अशा तारेच्या बातम्या आज कित्येक दिवस आह्मी वाचीत होतो. तो खलीता शेवटीं एकदाचा गेल्या आठवड्यांत प्रसिद्ध झाला हा खलिता फार मोठा आहे, आणि त्यांत बऱ्याच गोष्टींचा उल्लेख करण्यांत आला आहे. तथापि आतांपर्यंत ज्या गोष्टी निरनिराळ्या प्रांताधिशांच्या भाषणांवरून आह्मांस वेळोवेळीं कळल्या होत्या त्यापेक्षां कांहीं ज्यास्त किंवा अपूर्व आपणांस या खलित्यावरून कळेल अशा उत्कंठेनें तो वाचणाराची निराशा झाल्यावांचून राहणार नाहीं. या खलित्यानें येवढें केलें आहे कीं सरकारी अधिकाऱ्याचे जे विचार आजपर्यंत वातावरणांत इतस्ततः क्रीडमान होते ते आतां लिपिबद्ध झाले आहेत. या नव्या ठरावांत दोन गोष्टीवर विशेष भर दिलेला आहे. त्या दोन गोष्टी ह्मणजे मुलांचें आरोग्याकडे लक्ष आणि प्राथमिक शिक्षणाच्या प्रसाराचे यत्न या होत. या दोन्ही गोष्टींचें महत्त्व निर्विवाद आहे. विद्यार्थ्यांच्या शरीरसंपत्तीचा र्‍हास अलीकडे वाढत्या प्रमाणावर भासमान होऊं लागला आहे. त्याचें कारण लोकांचें दारिद्र्य, कीं युनिव्हर्सिटीचा दिवसेंदिवस कष्टतर होत जाणारा अभ्यासक्रम आहे, अथवा शालागृहांची रचना, विद्यार्थ्यांचीं व्यसनें, त्यांच्या मनाला अहोरात्र लागणारा परीक्षांचा काच किंवा दुसरीं कांहीं कारणें आहेत याचा योग्य तपास होणें अत्यंत आवश्यक आहे. या नव्या ठरावानें ही अगत्यता कबूल केली आहे, आणि हा तपास करण्याचें काम प्रांतिक सरकारांकडे सोंपविलें आहे. प्राथमिक शिक्षणाच्या प्रसाराचें महत्त्व ना. गोखले यांनीं सक्तीच्या शिक्षणाविषयींच्या आपल्या ठरावाच्या द्वारें सरकारच्या नजरेस पूर्णपणें आणिलेंच आहे. हिंदुस्थानसरकारनें जरी गोखल्यांच्या ठरावाला पाठिंबा दिला नाहीं, तरी त्या ठरावाची केंद्रस्थ कल्पना शिक्षण प्रसाराची आवश्यकता कबूल केली आहे, आणि गरीब व मागसलेल्या लोकांस मुफत शिक्षण देण्याचें कामीं शक्य तेवढें प्रयत्न करण्याविषयीं प्रांतिक सरकारास सुचविण्यांत आलें आहे. शिक्षणाचे प्रमाण न वाढे तर त्या बरोबर त्याचें अंतस्थ स्वरूप ही सुधारावें ह्मणून शिक्षकांचे पगार वाढविण्याचा ही विचार आहे. प्राथमिक शाळांत ट्रेन्ड शिक्षकांचा पगार १२ रुपयाहून कमी नसावा असें ठरविण्यांत आलें आहे. मुलांच्या शिक्षणक्रमांत हस्त कौशल्याचा समावेश करण्यांत येणार आहे. जुन्या प्राच्यविद्यांना उत्तेजन यावें ह्मणून पाठशाळांना अधिक ग्रांट देण्याचें ठरलें आहे. मुलीच्या शिक्षणाचे स्वरूप केवळ मुलाच्या शिक्षणाचें अनुकरण न करतां ज्यास्त व्यावहारिक व संसारोपयोगी व समाजास हितकारक होईल असें करण्याविषयीं हिंदुस्थान सरकारनें सुचविलें आहे. हायस्कुलांतील शिक्षणाची सुधारणा करण्यासंबंधाचें धोरण मि. मँटेग यांनीं थोडे दिवसापूर्वीं केलेल्या भाषणांच्या पद्धतीवर बहुतेक बसविलेलें दिसतें. हें शिक्षण होतां होईल तों खाजगी मंडळयांच्या स्वाधीन करून त्यांना अधिक मदत देऊन व शिक्षकांचे पगार पदवीधरांना कमींत कमी ४० रु. व जास्तींत जास्ती ४०० याप्रमाणांत ठरवून या शिक्षणाच्या जबाबदारींतून सरकार आपली मोकळीक करून घेण्यास पाहत आहे. पाटणा, नागपूर आणि रंगून येथें डाक्का युनिव्हर्सिटीप्रमाणें नव्या पद्धतीच्या युनिव्हर्सिट्या स्थापण्याचा सरकारचा विचार आहे. धंदेशिक्षण, व्यापार शिक्षण व नीतिशिक्षण यांचा ही उल्लेख या ठरावांत आहे, पण सामान्य दिग्दर्शन करण्यापलीकडे या संबंधांत व्यावहारिक सूचना किंवा आपलें ठाम धोरण हिंदुस्थान सरकारनें प्रदर्शित केलेलें नाहीं. प्रस्तुतच्या ठरावाचें एकंदर स्वरूप ना. लॉर्ड हार्डिंज यांची उदार राजनीति, मि मँटेग यांचा सरळ स्वभाव व स्पष्टवक्तेपणा, आणि सर्वांत अत्यंत महत्त्वाची गोष्ट ह्मणजे आमच्या परमपूज्य आणि प्रिय बादशहाची प्रजेच्या हिताची कळकळ यांना साजण्यासारखें आहे. पण या ठरावांत गोंविलेल्या तत्वांना तात्विक सृष्टींतून व्यावहारिक सृष्टींत आणण्याचें काम प्रांतिक अधिकाऱ्यांचे हातीं देण्यांत आलें आहे ही गोष्ट खेदाची आहे. या ठरावाची व्यावहारिक बजावणी करणें हें खर्चाचें काम आहे, व त्या साठीं हिंदुस्थान सरकार कमींत कमी किती रकम देण्यास तयार आहे तें कोठें सांगितलेलें नाहीं. प्रांतिक सरकारांनीं आपापल्या बजेटांतून शिक्षणाच्या या सुधारणा प्रीत्यर्थ खर्च करावा असा या सूचनेचा अर्थ असेल तर हा ठराव प्रांतिक सरकारच्या निरुपायामुळें दप्तरांतच पडून राहण्याची भीती आहे

कापूस-- तक्ता-- साप्ताहिक- २२ फेब्रुवारी १९१३ पर्यंत

जिल्हा.	वर्ष	काटन मार्केट — आयात — कापसाच्या गाड्यांची संख्या — ता. २२।२।१३ पर्यंतचा आठवडा	कापसाच्या गाड्यांची संख्या — १।१०।१२ पासून	रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या — ता. २२।२।१३ पर्यंतचा आठवडा	रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या — १।१०।१२ पासून	गठ्ठे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेली गठ्ठी — ता० २२।२।१३ पर्यंतचा आठवडा	बांधलेली गठ्ठी — ता. १।१०।१२ पासून आज तागाईत
उमरावती	चालूं साल	८,३५८	१२३७४१	१०२०	१०,०८५	८,३३१	१०४,९४०
	गुदस्त	९,०११	२१.१२७६	१,५०२	१४९५५	....	....
	तिगस्त	४,४७५	७०,५०७	६४८	३,९३५	....	....
यवतमाळ	चालूं साल	३१५८	११८४४३	१११८	९,३६८	१,६३०	५६,९९७
	गुदस्त	३,११६	१३३९१४	१०१५	५७८१	....	....
	तिगस्त	१७२६	३५,१७३	१३३७	८,०६३	....	....
आकोला	चालूं साल	६,३६८	१२४९८२	३,०९०	२३९९३	७,६९२	८३,९८५
	गुदस्त	७,०४२	१६००६७	२८०३	२९७४२	....	....
	तिगस्त	२,०९२	७५,०८५	८४१	१०३५५	....	....
बुलढाणा	चालूं साल	४,२१७	७८,६५७	७१८	५,६८७	६,३३४	८४,२८४
	गुदस्त	३,४०९	११२५७	३३६	५,३४२	....	....
	तिगस्त	२,८५१	९८,०७३	३७९	३,४६२	....	....
एकूण वऱ्हाड	चालूं साल	२२,१०१	४४५८२३	५,९४६	४२,१३३	२३,९८७	३३०,२०६
	गुदस्त	२२,५७८	६१७८२७	६,६५६	५५,८२०	....	....
	तिगस्त	११,१४४	२७८८३३	३,२०५	२७,८१६	....	....

टीप— चालूं सालाच्या बरोबरीचे साल गुदस्त व तिगस्त सालचे आठवडे २४ फेब्रुवारी १९१२ व २५ फेब्रुवारी १९११ पावेतों होते

पत्रकें धाडणारे
मार्केट प्रेस
४१ ९२

सी. यू. वील्स.
डायरेक्टर आफ आग्रिकलचर
इंडस्ट्रीज—मध्यप्रांत

नोटीस

नोटीस देशमी दत्तसिंग उर्फ किसन वा। खुशालसिंग रजपूत राहणार दहि-वी तालुके पुसद जिल्हा यवतमाळ राहणार कोवळ ता० दारव्हा

यांस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देत येते कीं, तुमची बायको गेंदा इनें मौजे कोवळ तालुके दारव्हा सर्व्हे नंबर ३४ च्या शेत बद्दल हक्कदारसा सन १८९५ सा लीच ६६ सन ८९५ चा केला होता त्यांतून होऊन आमच्या व आमचा बंधु सुरतसिंग यांच्या ताब्यांत वतीं हे शेत आहे व या शेताचें व मदतनें वहिवाट वगैरे सुरतसिंगाच्या नीं आहेत. हे शेत सन १९१२-१३ करितां यादव माहार यास वहितीस दिले व पुढील साल १९१३-१४ करीमशा फकीर यास वहितीस आहे, तुमची सदरहू शेतावर कांहीं नाहीं. व माझा वडील बंधु सुरत सिंगाची एकरूपची मालकी मुळीच नाहीं एकंदर बंधु मालक आहों. तसेंच तुम्ही आज दोन वर्षांपूर्न आपले खटलें आमच्या गढींत. कोवळ येथें ठेविलें आहे तुम्ही कधीं कधीं कोवळ येथें येता आमच्या जागेच्या भाड्याबद्दल दरमहा ५ रुपये प्रमाणें व गेंदाबाईच्या खावटी खर्चा-बद्दल दरमहा रुपये ७ प्रमाणें एकंदर रुपये तुम्हांस एकदोन वेळा मागितले होते. परंतु तुम्ही आम्ही असतों त्यावेळीं हल्लीं घरांत येत नाहीं. तरी ही नोटीस पावतांच वर लिहिल्या प्रमाणें आजपर्यंतचे भाड्याचे व खावटीचे रुपये आम्हांस द्यावे. न दिल्यास कोर्टखर्चासह रीतीप्रमाणें तजवीज करून पैसे वसूल करून घेईन. व आपचा बंधु सुरतसिंग याची म्हातारपणामुळें मतीभ्रष्ट झाली आहे. व आपचा स्थावर जंगम ढोर वासरे सुद्धां सर्व जिनगी कोवळ येथें सुरतसिंग याच्या देखरेखी खालीं आहेत. व माझे खटलें ही तेथेंच होते. परंतु हल्लीं आजारी झाल्यामुळें हल्ली कारंजे येथें आणिले आहे तरी आमच्या कोवळ येथील कोणत्याही स्थावर जंगम इस्टेटीची अफरातफर वगैरे तुम्ही केल्यास नुकसान तुमच्या जवळून भरून घेतले जाईल हल्लीं तुम्ही तारीख १९-१-१९१३ पासून कोवळ येथे राहण्यास आले आहां व सुरतसिंग तुमचा सासरा तेथेंच आहे परंतु तो वृद्धापकाळामुळें भ्रांतिष्ट झालेला आहे. सबब तुम्हास व सर्वत्र लोकांस जाहिर रीतीनें कळवितों कीं त्याजपासून आमची कोण-तीही स्थावर जंगम इस्टेटीचे गहाण खरेदी वगैरे कोणताही दस्तऐवज करून घेतल्यास तो सर्व व्यवहार रद्द असें कळावे तारीख २२-२-१३ इ०

सही

गणूसिंग अजबसिंग रजपूत
डॉक ओव्हरसिअर

नो० नं० ११

नोटीस

राधा मर्द किसन रा० पिलकवडी ता आकोट इजला नोटीस देणार किसन वा बापूजी रा० खंदळ ता० आकोट तूं माझी लग्नाची बायको असून सुमारें ५ वर्षे झालीं माझें घर सोडून आपल्या बापाच्या घरीं राहिली आहेस. व मी तुला ५–६ वेळ नेण्या करितां आलों असतां आली नाहींस. व माझा मुलगा नामें रामचंद्र यालाही माझे बरोबर पाठवित नाहींस शिवाय मला समजतें कीं तूं माझ्या मुलाचें लग्न करण्याच्या विचारांत आहेस. सबब तुला या नोटीसीनें कळवि-ण्यांत येतें कीं ही नोटीस पावल्या पासून आठ दिवसांचे आंत तूं माझ्या मुलासमेत माझ्या घरीं निघून यावें. व येतांना मु. लाचे अंगावरील तुझे अंगावरील दागिने तोळे १० सोन्याची कडीं २ व ७ तो-ळे सोन्याचा गोफ व १५ तोळे चांदीचा करगोटा व ६० तोळे चांदीचे पायांतील गुंडवाळे व १ तोळा सोन्याच्या बाळ्या व ४० तोळे कोपरवाळ्या चांदीच्या व १ तोळा मुडक्या सोन्याच्या व १ तोळा नथ सोन्याची व १२ तोळे पाटल्या जोड चांदीचा व १२ तोळे गोठ जोड चांदीचा या प्रमाणें घेऊन यावें. तसें न केल्यास कोर्टामार्फत योग्य तजवीज केली जाईल. माझ्या संमती शिवाय तुला माझ्या मुलाचें लग्न करण्याचा अधिकार नाहीं. सबब तूं माझ्या मुलाचें लग्न करूं नये. जर तूं माझ्या संमती शिवाय माझ्या मुलाचें लग्न करशील तर लग्न प्रित्यर्थ जो खर्च तूं करशील त्या बद्दल मी जबाबदार राहणार नाहीं ही नोटीस तारीख २५-२-१३ ई०

सही

किसन वल्द बापूजी कुणबी रा. खंदल ता. आकोट नि. खुद हातची असे

नो. नं. १२

नोटीस

नोटीस कवती मर्द रामु वाघ राहणार डासाळे ता० चिखली जि० बुलडाणा खाली सही करणार याज कडून कळावण्यांत येते कीं तूं माझी लग्नाची बायको आहेस मी तुला मुळींच काढून दिलें नाहीं व मी माणसांतूनही गेलों नाहीं व तूं जें लिहिलें कीं सहा महिने वाट पहावी ही गोष्ट खोटी आहे व तूं लिहिलें कीं सहा वर्षे पर्यंत आइबापांचे घरीं आहे तर मी तुला नेण्या करिता १० वेळ सवेकीने आलो व एक दिवशीं तुला मनगट धरून ओढत चावडी पर्यंत आणिलें तर तुझे भाऊ व माचा असे सर्व मिळून माझेवर चालून आले व मला मारहाण केली व तुझे भावांनीं तुजला त्यांचे घरीं नेले व तूं असें म्हटलें कीं मी तुझा साफ संसार करीत नाहीं. ज्या वेळेस तुझे भावानें ओढून नेले त्या वेळेस सरासरी १०० रुपयांचे दागिने तुझे अंगावर होते करितां सर्व दागिने घेऊन माझे घरीं यावें मी वागविण्यास तयार आहे मी सावकाराचें कर्जा बदल जबाबदार नाहीं. कळावे ता० १०-२-१३ ई. द० नरहर सदाशीव भट रा० उंद्री

सही

रामू बहेरू वाघ रा. डासाळे नि० हातची रेघ

नो० नं० १३

नोटीस

रा० नाना माधवराव पाटील रा. मोमनाबाद यांसः—

नोटीस देणार राजाराम वा॥ तोताराम अ० पा० क० मातोश्री गंगाबाई मर्द तोताराम इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं माझा नवरा तोताराम पाटील रा. असलगांव ता० जळगांव यानें ता. १-१-११ इ० रोजीं गावांत प्लेग असल्या कारणानें खालीं लिहीले डागीनें व रोकड प्रामेसरी नोटा तुमचे जवळ अनामत ह्मणून स्वाधीन केलें व तुमचे हातची पावती घेतली नंतर लवकरच ह्मणजे २०।२२ दिवसानीं माझा नवरा तोताराम पाटील यास देवाज्ञा झाली त्या दिवशीं नगदी रोख रुपये १७०० घेऊन गेला पुष्कळ वेळां डागीनें रोकड, प्रामिसरी, नोटा व सतरसे १७०० रुपयाची सर्वांची मागणी पुष्कळ वेळां केली असतां देतो देतो ह्मणून ह्मणत गेला परंतु अझून दिले नाहीत तर ही नोटीस [illegible]या पासून आठ दिवसाचें आंत खालीं [illegible]लेलें तपसीला प्रमाणें डागीनें, रोकड प्रामेसरी नोटा व गीन्या असे मी० गोविंद जगन्नाथ बापट वकील मलकापूर यांचे स्वाधीन करून त्यांचे जवळून पावती घ्यावी सदर्हु मुदतींत तसें न केल्यास कायदेशीर रीतीनें दिवाणीन दावा करून वरील सर्व जीनसा घेतल्या जातील या नोटिशीचा खर्चही तुह्मास द्यावा लागेल. कळावे ता० २५-२-१३ इ०

सही.

राजाराम तोताराम अ० पालनकरणार मातोश्री गंगाबाई मर्द तोताराम नीशानी हातची बांगडी

सोन्याचे डागीनें.

सऱ्या दोन सोन्याच्या
ठुसी एक सोन्याची
ठुसी दुसरी लहान
बुगड्या तीन मोत्या सुद्धां
मोहर एक सोन्यांची
बाळ्या च्यार सोन्याच्या
सोन्याचे गोल बोटांतील
मुद्या ५ सोन्याच्या
पाटल्या दोन सोन्याच्या
वज्रटीका ३ सरयाच्या नथी
पुतळ्या सोन्याच्या
मनी सोन्याचे ६ गीन्या २५
नगदी रोख रुपये ३००
नगदी रोख रुपये आणखी १७००

चांदीचे डागीनें

करदोडे तीन
तोड्याचे जोड तीन
चांदीच्या पाटल्या दोन
घुंगरू कडे २
पत्रची २ हस २
कोपर वाळ्या गहाणाच्या
मांठे जोड तीन
लहान जोड कास वाळ्या २
बींदल्या च्यार
गुंड्या तीन साखळी एक
लहान साकळी एक
कंठ्या ५ धागन्या २१
मुदी चांदीची एक
चांदीच्या सऱ्या ३
दंडवाळयाचे जोड तीन
गुंडवाळ्याचे कडे ३
वाघंबरी कडे एक

येणेंप्रमाणें सामान असे ता० २२-२-१३ पावती वर हुकूम नकल असे.

राजाराम अ० पा० क० मा० गंगाबाई मर्द तोताराम तर्फे गोविंद जगनाथ बापट वकील.

नो० नं० १४

नोटीस

भगवान आकाजी पाटील सावळ ता० जळगांव. यांस.

रावजी अकाजी पाटील सावळ ता० जळगांव याज कडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुमची वऱ्हाड समाचार ता० ६-१-१३ चें पत्रांत नोटीस ता० ९-१२-१२ ची पोहोंचली मजकूर समजला. तुमचा आमचा कहीं संबंध नाहीं विनाकारण खोटा म० लिहून नोटीस देऊन उत्तर देण्यास भाग पाडलें आहे. तुमचे व आमचे वडिलांनीं जीवंत असतांनाच आह्मीं त्यांचे समक्षच वेगळें असतां त्यांनीं आपल्या हातानीं जिनगी निर निराळी करून देऊन तुमच्या आईच्या स्वाधीन केली व आमच्या जवळ आहे त्या पेक्षां आह्मीं स्वकष्टानें मिळविलेली जिनगी आमचे वाट्यास आल्या शिवाय आहे. तुमची आई लोकांच्या नादी लागून पहिलेही विनाकारण त्रास दिल व हल्लीं तुह्मीही विनाकारण त्रास देऊ पाहतां ही चूक आहे. आमच्या जिनगींत तुमचा कांहीं संबंध नाहीं व तुह्मास आमच्या जिनगींतून कांहीं मिळणार नाहीं हें पक्के समजावें. अशी पुनः खोटी नोटीस देऊन त्रास दिल्यानें जिनगी मिळत नसते स्वकष्टानें मिळावल्या शिवाय व प्रारब्धा शिवाय प्राप्त होत नाहीं हें पक्के समजावें. कळावें ता० १७-२-१९१३ इसवी.

द० बंकटप्रसाद रामप्रसाद तिऱ्हारी री. रा. जळगांव. सही

रावजी आकाजी पाटील द. खुद.

नो० नं० १५

जाहिर नोटीस

सवत्र लोकास खालीं सही करणार याज कडून कळविण्यांत येतें कीं कवती ही माझी लग्नाची बायको असून मी वानाविण्यास तयार असून ही कांहीं असवर्गाचे नादी लागली आहे कारतां मी फारकती दिल्या शिवाय हिच्याशीं कोणीं गंधर्व करूं नेये पुर्वी याच पत्रामध्यें तीनें ता. ३१-१२-१२ इसवी रोजीं दिलेली नोटीस अगदीं खोटी आहे परवानगी वाचून गंधर्व लावल्यास त्या पासून लग्नाचा खर्च रुपये साडे तिनशे ३५० व तिचे अंगावर असलेले डागीने अंदाजानें शंभर १०० रूपयाचे आहे एकूण साडे चारशे ४५० रुपये त्याचे कडून भरून घेतले जातील. कळावे ता० १०-२-१३ ई० दस्तुर

नरहर सदाशीव भट उंद्री द० खु० सही

रामू बहेरू बाप रा. डासाळे नि० हातची रेघ

नो० नं० १६

नोटीस

मारुती वल्लद सखाराम मुरे रहणार पिलकवडी ता० आकोट यांस—

नोटीस देणार किसन वल्लद बापुजी रा० [illegible]दळ ता० आकोट याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं माझी लग्नाची बायको नामें राधा मर्द किसन इजा तुह्मी आज ५ वर्षे झालीं आपल्या घरीं नेऊन ठेविली आहे. मी तिला नेण्याकरिता ५-६ वेळ आलों असतां तिला मजबरोबर पाठविलीं नाहीं. शिवाय माझा मुलगा नामें रामचंद्र हा तुमचेजवळ आहे. त्याचे लग्न तुह्मी करणार आहांत असें मला समजतें. तर या नोटिशीनें तुह्माला कळविण्यांत येते कीं ही नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसांचे आंत तुह्मी आपली बहीण राधा व भाचा रामचंद्र यांना माझ्या घरीं आणून घालावे तसे न केल्यास कोर्टमार्फत तजवीज केली जाईल. माझ्या मुलाचें लग्न तुह्मी कराल तर त्याबद्दल तुह्मी जबाबदार आहांत. त्याबद्दल जो खर्च तुह्मी कराल तर तो देण्यास मी जबाबदार नाहीं. कळावें ही नोटीस ता. २५-२-१९१३

सही

किसन वल्लद बापुजी कुणबी रा० खंदळ ता. आकोट नि० खु. हातचो असे

नो० नं० १७

नोटीस

दत्ताजी वा॥ रामचंद्र पाटील राहणार बाभुळगांव जाहागीर ता० आकोला यांस—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस करण्यास येते कीं तुह्मी मजला तारीख ९ माहे फेब्रुवारी १९०९ इसवी पासून आजपर्यंत नोकरी केली व त्याबद्दल तुह्मी मजला कुलमुखत्यारपत्र त्याच तारखेचे लिहून दिले या कुलमुखत्यारपत्रावरून दिवाणीवगैरे कोर्टाचें काम आजपर्यंत मी केले आहे. आतां सदरहु माझी इच्छा आतां नोकरी करण्याची मुळीच नाही करितां या नोटिसीनें कळविण्यांत येते कीं सदर्हु मुखत्यार तुह्मी दिलेले माझे खुशीनें रद्द आहे तर ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसाचे आंत कचेरी संबंधी कागदपत्र जे मजजवळ आहेत ते कोणताही मनुष्य तुह्मी ठेवाल व त्यास कागदपत्र समजावून देता येतील तर ८ दिवसाचे आंत कोणताही मनुष्य अगर तुह्मी समजावून घ्यावे आतां कोणतेही कामाची जबाबदारी मजवर राहिली नाहीं. व ८ दिवसाचे नंतर कोणत्याही व्यवहारासंबंधानें मी जबाबदार नाहीं. कळावे ता. २५-२-१३

सही

व्यंकटेश विष्णु चिरणीकर

नो० नं० १८

Oriental Government Security LIFE ASSURANCE COMPANy Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Brown, Manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES
IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up to treating thier clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested:—if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application to

M. DESOUZA,
CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No 19

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.

Registered N. N.

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७] आकोला--- सोमवार तारीख १० माहे मार्च सन १९१३ इ० [अंक १०

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवी ट. हां. ....२ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील. नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सूचनाः– गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. पाठीं येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यांपैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक
आकोला ९।९।०९ } G. A. Phillips. एजंट
नं १

मुंबई बँकचें [illegible]नें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६$\frac{३}{४}$ तोळे असतें.

साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक
आकोला २१-९-१० } G. A. Phillips. एजंट
नो० नं० २

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ. विकार लवकरच दूर होतात. किं रु. १॥८

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला ने. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ३

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करितां तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोवेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक **लोखंडी नागर** नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा **लोखंडी नांगरच** पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आजच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि० सातारा (सं. औंध)

नो० नं० ४

निराश्रित बालरक्षण गृह

सर्वत्र जनसमाजास अल्प मतीनें व अज्ञान बुद्धीनें व नम्रतेनें जाहीर करण्यांत येते कीं ज्या ज्या ज्ञातींत पुनर्विवाहाची वहिवाट नाहीं त्या त्या ज्ञातींत वैधव्याचें प्रमाण दिवसें दिवस वाढत चाललें आहे यामुळें गर्भपात बालहत्यादी पातकें कशीं होतात व त्यांचा परिणाम पातकी व त्यांचे संसर्गी लोकांस कसा भोगावा लागतो व सदरील संबंधानें अनिवार्य संकटांत पडल्यामुळें त्यांना किती दुःखें सोसावीं लागतात. ते तपसीलवार लिहिण्यास अशक्य आहे. तरी थोडक्यांत त्याचा परिणाम इतकाच आहे कीं ईश्वरापुढें पातकी, सरकारपुढें गुन्हेगार, व आपआपल्या ज्ञातींत अनेक प्रकारच्या दोषास पात्र व घरांतील आप्त वर्गास स्वतः डोळ्यावर झांकण टाकून कानाडोळा कसा होतो याचा विचार प्रत्येकांनी स्वतःच करावा. या सर्व गोष्टीविषयीं जगन्नियंत्या परमेश्वरानें माझें मनांत संचार केल्यामुळें वर दर्शविलेल्या संकटांतून निभावण्याकरितां आकोला ताजनापेठेंत हनुमान वस्तींत मारुतीचें देवळाजवळ **निराश्रित बालरक्षण गृह** स्थापन केलें आहे. भाड्यानें घेतलेलें घर केव्हां सोडावें लागेल याचा निश्चय नसतो या करितां मुद्दाम विकत घेतलेलें घर या कामीं अर्पण केलें व वर दर्शविलेल्या नांवाची फळी त्या ठिकाणीं लावलेली आहे. या कामीं संचार करणारा व प्रत्यक्ष हातानी करविणारा व अशा कामीं सर्व प्रकारें निरंतर यश देणारा जगन्नियंता परमेश्वरच समर्थ आहे.

आपलें अज्ञान बालक जी. श्रीमंतातर्फे
ध्यानेश्वर विष्णु प्रभुराम पेन्शनर
हायकोर्ट पिटिशनरायटर
ता० १६-९-१२ आकोला वऱ्हाड
नो. नं. ५

वऱ्हाडांत खात्रीची उत्तम नवीन सोय.

खरे गारेचे थंड चष्मे

आह्मीं मुद्दाम वऱ्हाडच्या लोकांकरितां डाळे तपासून सर्व तऱ्हेच्या फेमीसहित खरे गारेचे थंड चष्मे माफक दरानें विकण्याचें दुकान काढलें आहे. मुंबई वगैरे मोठ्या ठिकाणच्या मपक्यावर मंडळी कशी फसतात हें सर्वांना श्रुतच आहे सर्व गरजूनी अनुभव घेवून पहावा.

गोपाळ पांडुरंग आणि कंपनी
नो० नं० ६ आकोला

उन्हाळ्याकरितां

लिमलेटच्या वड्या

१६ दडांचे बाटलीस ८ आणे पोष्टखर्च माफ. ६ बाटल्या घेणारास एक बाटली फुकट. खात्री करितां एकच मागवा.

डि. व्ही. राजवाडे बुधवार पेठ पुणें सिटी
नो० नं० ७

—सीतागीत—किं. २ आणे

शाळा खात्यानें मंजूर केलेलें, मनोरंजन, केसरी, आनंद वगैरेनीं उत्तम अभिप्राय दिलेलें, मुद्दाम स्त्रियांकरितां सोप्या व चटकदार चालीवर रचलेलें.

अडीच आण्याची तिकिटे पाठवून मागवा.

कर्ताः--- गणेश दिनकर आठवले
मास्तर हायस्कूल
नो० नं० ८ आकोला [वऱ्हाड]

नोटीस

सर्व मेळघाटांतील सन १९१३–१४ सालां करितां हसा (तिखाडी) तेल काढण्याचा मक्ता रेंज रेंजचें बटानें इलिचपुर येथें तारीख १४ मार्च रोजीं हरास केला जाईल. हिरडा, गोंद आणि लाख जमा करण्याचा मक्ताहि त्याच तारखेस हरास होईल; आणि इलिचपुरास जमा असलेला माल, सांबर शिंगें व लाख सरासरी १००० शेर, विकला जाईल.

तारीख १ फेब्रुआरी १९१३.

A. A. Dunber Brander,
डिव्हिजनल फॉरेस्ट ऑफिसर
नो० नं० ९ मेळघाट.

LEUCODERMA.

10,000 Packets Free.

It has now been arranged to distribute about 10,000 sample packets of PANDIT KRIPARAM'S infallible cure for LEUCODERMA or WHITE LEPROSY to prove its efficacy and to show that the disease is not incurable as supposed. It never fails. The sample packet will be enough to produce wonders in only one inch spot. write for it atonce per V. P. P. for As. 8 to meet the cost of its transmission, to

PANDIT KRIPARAM,
8, NANDIPAGAN LANE,
P. O. Salkea, Dist. Howrah.

P. S.—Pandit Kriparam's deeply interesting volume on Leprosy, its causation and treatment, etc., etc , can be had only at As. 8 per copy (V. P. P. charges As. 3). Every leper and sufferer from a tough kind of skin disease should read the volume—in both English and Bengalee. Please wrire the address legibly.

N. N. 10

नियम

वऱ्हाड म्यु० कायदा सन १८८६ मधील कलम ११६ (१) [एब] जे) (२) अन्वयें मोट अगर नळ लावून मोर्ना नदीचे पाण्याचा उपयोग करून घेण्यासंबंधाचे नियम.— सी. पी. गॅझेट नोटिफिकेशन नं० ११७४ तारीख २०-११-१२ यांत मंजूर केले आहेत ते १ एप्रिल १९१३ पासून अंमलांत येतील.

१ कमिटींतून परवाना घेतल्याशिवाय मोट अगर नळ लावून म्युनिसिपालिटीचे हद्दींतील मोर्ना नदीचें पाण्याचा कोणींही उपयोग करूं नये.

२ परवान्याची मुदत तारीख ३१ जुलई रोजीं संपेल परतु सदरील तारखे पुर्वीं परवाना रद्द करण्याचा कमिटीस अखत्यार आहे. व तेणेकरून कांहीं नुकसान पोंहचत असल्यास, परवाना घेणारास नुकसान भरून मागण्याचा हक्क नाहीं.

३ कमिटी ठरवील त्या प्रमाणें फी घेऊन परवाना दिला जाईल. अर्जदारास उपयोगांत आणावयाच्या पाण्याचा कमिटी अंदाज करील व त्यावर दरहजार ग्यालन पाण्यास दीड आणा प्रमाणे फी आकारली जाईल.

४ नियम २ मध्ये ठरल्याप्रमाणें कमेटीनें परवान्याची मुदत चालूं असतां मध्यंतरी परवाना रद्द केल्यास परवानदारास दिलेली फी परत मिळण्याचा हक्क आहे.

५ वरील नियमापैकीं कोणताही मोडल्यास त्याबद्दल म्याजीस्ट्रेट पुढें ठरणारा गुन्हेगार १० रुपये पावेतों दंडास पात्र होईल.

R. M. Gupte.
Vice—Chairman
Municipal Committee Akola

नोटीस

सन १८८६ सालचे वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्याचें कलम ११६ पोट कलम (३) अन्वयें त्यास दिलेले अधिकारावरून अॅडीशनल चीफकमिशनर साहेब यानीं वऱ्हाडांतील आकोला म्युनिसिपल कमेटीनी केलेले खालील नियम वरील कायद्याचे कलम ११६ पोट कलम (१) क्लॉज [जे] आणि कलम ११६ [२] अन्वयें सी. पी. गॅझेट नोटीफीकेशन नंबर ९६७ तारीख १२ माहे आक्टोबर सन १९१२ यांत मंजुर केले आहेत ते सर्व लोकाचे माहितीकारितां प्रसिद्ध करण्यांत आले आहेत. सदर्हु नियम तारीख १ ४ १९१३ पासून अमलात येतील.

नियम

१ सन १८९९ चा हिंदुस्थानचा पेट्रोलियम ॲक्ट या अन्वयें ज्या इसमास पेट्रोलियम ठेवण्याचें लायसन्स मिळालें असेल त्यास किंवा अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियम ५०० ग्यालन पेक्षां जास्त किंवा अपायकारक पेट्रोलियम ३ ग्यालनपेक्षां जास्त यास खालील नियम लागूं आहेत असे मानले जाणार नाहीं.

२ सन १८८६ चा वऱ्हाड म्युनिसिपल कायदा किंवा हा नियम 'मध्ये असेल तसे' या अन्वये दिलेले लायसन्स घेतल्याशिवाय म्युनिसिपालीटीचे हद्दींत खालीं लिहीलेले खेरीज अन्य तऱ्हेनें पेट्रोलियमचा साठा ठेवला जाणार नाहीं.

[१] जेव्हां पेट्रोलियम कितीही प्रमाणांत विक्री करितां ठेवले असेल 'सन १८८६ चे वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्याचे कलम ११४ '१' याचा शेवटचा क्लाज' '(२)' जेव्हां अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियम ५० ग्यालनपेक्षां जास्त व अपायकारक पेट्रोलियम १ ग्यालनपेक्षां जास्त विक्रीकरितां किंवा अन्य कामाकरितां साठविले असेल.

टीप सन १८८६ चे वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्याचे कलम ११४ '४' अन्वयें पेट्रोलियम जवळ बाळगण्याकरितां खालीं लिहीलेप्रमाणें वार्षीक फी ठरविण्यात आल्या आहेत.—

अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियम

'ए' पेट्रोलियमचा साठा जेव्हां ८ ग्यालनपेक्षां जास्त नसेल तेव्हां रु. ०००

'बी' पेट्रोलियमचा साठा जेव्हां ८ ग्यालनपेक्षां जास्त परंतु १०० ग्यालनपेक्षां कमी असेल तेव्हां रु. २-०-०

'सी' जेव्हां ठेवलेला साठा १०० ग्यालनपेक्षां जास्त परंतु ५०० ग्यालनपेक्षा कमी असेल तेव्हां रु. २-०-० प्रत्येक १०० ग्यालन किंवा १०० ग्यालनचे भागास

अपायकारक पेट्रोलियम

जेव्हा ठेवण्याचा साठा ३ ग्यालनपेक्षां जास्त नसेल तेव्हां रु. ०-०-०

३ म्युनिसिपालीटीचे हद्दींतील कोणतेही दुकानात कोणी इसम अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियम ५० ग्यालनपेक्षां जास्त किंवा अपायकारक पेट्रोलियम ३ ग्यालनपेक्षा जास्त ठेवणार नाहीं.

टीपः-- या नियमाचे कामाकारितां दुकान या संज्ञेत जास्त पेट्रोलियमची किरकोळ विक्री केली जाते अशा सर्व खुल्या जागेचा समावेश होईल.

४ कमिटीनें ह्या कामाकारितां मंजूर केलेल्या शहरच्या वस्ती असलेल्या भागाच्या बाहेरील इमारती खेरीज इतर ठीकाणी कोणताही इसम अपायकारक नाहीं अशा पेट्रोलियमचा साठा ५० ग्यालनपेक्षां जास्त परंतु ५०० ग्यालनपेक्षां कमी किंवा अपायकारक पेट्रोलियमचा साठा १ १ ग्यालनपेक्षां जास्त परंतु ३ ग्यालनपेक्षां कमी असा ठेवणार नाहीं.

५ पेट्रोलियमचा साठा ठेवण्याकारितां ज्या इमारतीस लायसन्स मिळाले असेल अशा सर्व इमारतीचे प्रसिद्ध भागास एक नोटीस बोर्ड लावला जाईल. व त्यावर ज्यास लायसन्स मिळाले असेल त्याचे नांव व त्यास पेट्रोलियम ठेवण्याकारितां लायसन्स मिळाले ही गोष्ट स्पष्ट लिहिली जाईल.

६ म्युनिसिपालिटीचे हद्दींत ठेवलेले पेट्रोलियम वेगळे काचेचे दगडी किंवा धातुचे पात्रांत ठेवले जाईल. व त्या प्रत्येकांत एक पाईंटपेक्षां जास्त ठेवले जाणार नाहीं. व ते मजबूत रितीनें बंद केलेले राहील.

७ वरील नियम २ ३ ४ ५ किंवा ६ यांचे कोणतेही अतिक्रमाबद्दल ५० रुपये पयत दंड केला जाईल. व जेव्हां हा अतिक्रम चालूं राहणारा असेल तेव्हां पहिले दिवसा नंतर जितके दिवसपर्यंत तो अतिक्रम हटानें चालूं ठेवला असें साबीत होईल त्या प्रत्येक दिवसाबद्दल ५ रुपयेपर्यंत दंड केला जाईल.

Vice-Chairman
Municipal Committee Akola

नमुना ए.

१८८६ चे वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्याचे कलम ११४ व ह्या नियमापैकीं नियम २ (१) अन्वये पेट्रोलियमची किरकोळ विक्री करण्याकरितां लायसन्स:—

नंबर.... ....

.... यांस खालीं वर्णन केलेल्या जागेंत .... ग्यालन अपायकारक किंवा अपायकारक नाहीं असें पेट्रोलियमचा साठा ठेवण्याकरितां त्यांत दिलेल्या शर्तींस अनुसरून हे लायसन्स दिले आहे. कोणते ही एका वेळीं परमावधीचे प्रमाणात ठेवण्याचा साठा

हे लायसन्स ता. माहे. सन पर्यंत चालूं राहील ता. माहे. सन १९

सेक्रेटरी
म्युनिसिपल कमेटी आकोला
वर निर्दिष्ट केलेल्या जागेचें वर्णन

शर्ती

१ अपायकारक नाहीं असे सर्व पेट्रोलियम टीनाचे डब्यांत किंवा न फुटण्यासारख्या दुसऱ्या पात्रांत ठेवले जाईल. सर्व अपायकारक पेट्रोलियम वेगळे काचेच्या दगडी किंवा धातुच्या पात्रांत एक पाईंटहून जास्त नाहीं इतक्या प्रमाणांत ठेवून तें प्रत्येक पात्र मजबूत रितीनें बंद केलें जाईल.

२ साठा ठेवण्याचें घर किंवा कोठार या कामाकरितां नेमलेल्या कोणत्याही अमलदाराचे तपासणीस पात्र राहील.

३ ह्या लायसन्सच्या शर्तींची नकल व एकावेळीं परमावधीचे प्रमाणांत ठेवण्याबद्दल परवानगी दिलेल्या पेट्रोलियमची पात्रें किंवा टीनची संख्या दाखविणारा बोर्ड कोठांत टांगून ठेवला जाईल.

४ हें लायसन्स दुसऱ्यास देतां येणार नाहीं. लायसन्स घेणारास तें दुसऱ्यास द्यावें असें वाटेल तर तसे करण्याबद्दल म्युनिसिपल कमेटीचे सेक्रेटरी यांस परवानगी करितां अर्ज करावा.

५ ह्यांत नमुद केलेली कोणतीही शर्त मोडल्यास हें लायसन्स रद्द होण्यास पात्र होईल.

टीप — ज्या परिस्थितींत लायसन्स दिलें जाईल त्या परिस्थितींत अवश्य वाटणारी दुसरी शर्त लायसन्सांत शरिक करण्याचा म्युनिसिपल कमेटीस अखत्यार राहील.

नमुना बी.

ह्या नियमापैकीं नियम २ (२) व नियम ४ अन्वयें पेट्रोलियमचा साठा विक्रीकरितां किंवा अन्य कामाकरितां ठेवण्या करितां लायसन्स:—

नंबर.... .... यांस ....

.... खालीं वर्णन दिलेल्या जागेंत .... ग्यालन अपायकारक किंवा अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियमचा साठा ठेवण्याचा ह्यांत दिलेल्या शर्तींस अनुसरून हें लायसन्स दिले आहे.

कोणतेहीं एकावेळीं परमावधीचे प्रमाणांत ठेवण्याचा साठा हे लायसन्स ता० माहे० सन पर्यंत चालु राहील
ता० माहे० सन १९

सेक्रेटरी
म्युनिसिपल कमेटी आकोला.
वर निर्दीष्ट केलेल्या जागेचे वर्णन

शर्ती

१ अपायकारक नाहीं असे पेट्रोलियम टीनचे डब्यांत किंवा न फुटण्यासारख्या दुसऱ्या पात्रांत ठेवले जाईल. सर्व अपायकारक पेट्रोलियम वेगळे काचेच्या दगडी किंवा धातुच्या पात्रांत एक पाईंटहून जास्त नाहीं इतक्या प्रमाणांत ठेवून ते प्रत्येक पात्र मजबुत रितीने बंद केले जाईल.

२ ज्या जाग्यात पेट्रोलियम ठेवले जाईल त्या सर्व जागा ह्या कामाकारितां नेमलेल्या अंमलदाराचें तपासणीस पात्र राहतील.

३ साठा ठेवण्याच्या अशा जागा चुनेगच्ची किंवा ज्वालाग्राही अशा साहित्यानें बांधल्या जातील परंतु तुळया वासे खांब खिडक्या आणि दरवाजे, लाकडी असले तरी चालतील.

४ लायसन्स देणारा अमलदार हे लायसन्स ज्या जवळ असेल त्यास लेखी नोटीस देऊन लायसन्स दिलेले जागेची त्या अंमलदाराचें मताप्रमाणें त्या जागेच्या सुरक्षितपणा करितां अवश्य वाटणारी दुरस्ती करण्यात हुकूम देईल तो हे लायसन्स ज्या जवळ असेल त्याने नोटीसींत दिलेल्या मुदतींत ती दुरुस्त करावी.

५ ह्या लायसन्सच्या शर्तींची नकल व एकावेळी परमावधीच्या प्रमाणांत ठेवण्याबद्दल परवानगी दिलेल्या पेट्रोलियमची पात्रें किंवा टीनची संख्या दाखविणारा बोर्ड टांगून ठेवला जाईल

६ अगीनें किंवा स्फोटानें अपघात न व्हावा एतदर्थ करितां योग्य अशा सर्व खबरदाऱ्या घेतल्या जातील.

७ हें लायसन्स दुसऱ्यास देतां येणार नाहीं लायसन्स घेणारास ते दुसऱ्यास द्यावें असें वाटेल तर त्यानें म्युनिसिपल कमेटीचे सेक्रेटरी यास परवानगी करितां अर्ज करावा.

८ ह्यांत नमुद केलेली कोणतीही शर्त मोडल्यास हें लायसन्स रद्द होण्यास पात्र होईल.

टीपः— ज्या परिस्थितींत लायसन्स दिले जाईल त्या परिस्थितीत अवश्य वाटणारी शर्त लायसन्सांत शरीक करण्याचा म्युनिसिपल कमेटीस अखत्यार राहील.

R. M. Gupte
V. C.

नो० नं० २१

छापत आहे! नांवें नोंदवा!!!
श्रीमंत सौ० महाराणी साहेब इंदूर यांचे कडून बक्षिस मिळालेली.

सगुणा.

लेखकः—फडके, बी. ए. सात्त्विक प्रेमानें, सद्वर्तनानें, सद्गुणानीं; सर्वत्रांस आकर्षण करून सन्मार्गास लावणारी अत्यंत सुबोध व नीतिपर नवीन सामाजिक कादंबरी.

तुर्त नांवें नोंदवा कि० ८१२ व्ही. पी. नें. ८१४ पुढें जास्त.

म्यानेजर, 'ज्ञानमित्र' पुणें—सिटी.

नो० नं० १७

वऱ्हाडसमाचार

फाल्गुन सुद्ध २ शके १८३४ परिधावी

हिंदुस्थानचा जमाखर्च.

हिंदुस्थानचे फडणीस ना० सर फ्लीटवुड विल्सन यांनीं गेल्या आठवड्यात वरिष्ठ कायदे कौन्सिल पुढें मांडलेलें यंदाचें जमखर्चाचें पत्रक हें त्यांच्या हातचें शेवटचें अंदाजपत्रक होय. कारण, ते लवकरच पेनशन घेऊन स्वदेशीं जाणार आहेत. या जमाखर्चाच्या पत्रकांत मुख्य दोन भाग असतात. एक गेल्या सालच्या स्थितीचें वर्णन, व दुसरा येत्या वर्षाच्या स्थितीचा अंदाज, पहिल्या भागा संबंधानें नामदार साहेबांचें ह्मणणें असें आहे कीं गेलें साल शेतकीच्या दृष्टीनें एकंदरीत समाधानकारक रेलवेचें उत्पन्न व व्यापाराची वाढ या दृष्टीनें चांगलेंच होतें. रेलवेचें उत्पन्न अंदाजा बाहेर तीस लक्ष पौंडांनीं अधिक झालें. अफूच्या संबंधांत चीनशीं झालेल्या करारामुळें तें उत्पन्न कमी व्हावयाचें हें ठरलेंच होतें. पण तिकडची तूट जकातीच्या वाढत्या उत्पन्नानें भरून काढली. या उत्पन्नांतल्या वाढीचा बराचसा भाग चांदी व कापड यांज पासून मिळाला. टपाल खातें व तार खातें यांचीं उत्पन्नें वाढलीं. स्टांप, अंतर्जकात आणि इरिगेशन यांचीं उत्पन्नें ही वाढत्या प्रमाणावर झालीं. येत्या वर्षी अफूचें उत्पन्न आणखी कमी व्हावयाचें आहे. तरी त्यामुळें चालू सालच्या उत्पन्नाला विशेषसा धक्का बसण्याची भीती फडणिसांना वाटत नाहीं ही आनंदाची गोष्ट आहे गतवर्षी पावसानें अगोदर दगा देऊन पुढें थोडीशी कृपा केली यामुळें सगळें सावरलें. पण निराळा प्रकार घडला असता तर काय परिणाम झाला असतां तें सांगवत नाहीं. एकंदरींत आमच्या फडणिसाच्या हिंदुस्थानच्या उत्कर्ष विषयक बजेटाची किल्ली सर्वस्वी मेघराजाचे स्वाधीन आहे. हिंदुस्थानांत उद्योग धंदे, व्यापार उदीम, कारखाने वगैरे गोष्टीस लागणारें शिक्षण व इतर सोयी सरकारनें करून दिल्या नाहींत तों पर्यंत लोकांना असेंच शेतकी सारख्या अनिश्चित उद्योगावर अवलंबून रहावें लागणार हें उघड आहे. येत्या वर्षी साठीं अर्धीच कोटी व आरोग्यासाठीं दीड कोटी रुपये नेहमींच्या उत्पन्नांतून देण्याचें ठरवलें आहे. त्याच प्रमाणें प्रांतिक सरकारांना मदत म्हणून एक कोट रुपये व ब्रह्मदेश व आसाम यांना अनुक्रमें ३० व २० लक्ष रुपयांची विशेष मदत देण्यांत येणार आहे. येत्या वर्षी जमाखर्चाची तोंड मिळवणी होऊन ३॥ कोट रुपयांची शिलक राहील असा अंदाज आहे. पैकीं वरिष्ठ सरकारच्या दोन कोटीच्या शिलकेंतून दिल्लीचा खर्च अंशतः भागविण्यांत येणार आहे. यंदाच्या जमाखर्चाच्या पत्रकाचें हें असें स्थूल स्वरूप आहे. विशेष बारकाईनें त्याचा विचार करावयाचा तो पुढें करतां येईल.

ना० सर फ्ली० विल्सन.

ना. सर फ्ली. विल्सन यांची कारकीर्द एकंदरीनें बरी झाली असें ह्मटलें पाहिजे. सर जेम्स वेस्टलंड साहेबांच्या वेळेस कौंसीलांत बिन सरकारी सभासदाशीं त्यांचे नेहमीं खडके उडत, तसें हल्लींच्या फडणिसाच्या कारकीर्दीत घडलें नाहीं. यांच्या भाषणांत नेहमीं सभ्यपणा, सहानुभूति व सहिष्णुता हे गुण प्रमुखत्वेंकरून असतात. प्रतिपक्ष्याचें ह्मणण्याचा शांतपणें विचार करण्यास व हिंदुस्थानच्या राज्यकारभारांत योग्य प्रसंगीं खर्चांत काटकसर करण्यास हे नेहमी तयार असतात अशा अधिकाऱ्यांशीं एखाद्या प्रश्ना संबंधानें तीव्र मतभेद झाला, तरी तो देशाला श्रेयस्करच होतो. ना० सर फ्ली० विल्सन यांच्या मागून त्यांच्या पदावर कोण येईल तें अजून निश्चित नाहीं. तथापि जो कोणी येईल त्यानें नामदार साहेबांच्या वर्तनाचा कित्ता घतल्यास त्याची कारकीर्द सध्याच्या कारकीर्दी प्रमाणेंच सुखाची होईल.

देशी संस्थानांची प्रगति.

हिंदुस्थानचा केवळ जवळ एक तृतीयांश भाग देशी संस्थानांनीं व्यापिलेला आहे. तथापि हिंदुस्थानची प्रगति असें सामान्यतेनें करून आपण ह्मणतों त्यावेळीं एवढ्या मोठ्या भागाकडे आपलें बहुधा दुर्लक्ष असतें. ब्रिटिश अमला खालच्या हिंदुस्थानांत प्रजेला जें स्वातंत्र्य, जे कायदे, व ज्या व्यापाराच्या वगैरे सोयी अनुभवण्याला मिळतात त्या देशी संस्थानांतल्या प्रजेला मिळत नाहींत. एका राज्यकर्त्या व्यक्तीच्या मर्जीवर केव्हां केव्हां तर विलक्षण लहरीवर-त्यांचें जन्माचें सुखदुःख अवलंबून असतें. पण ही स्थिति हळूं हळूं पालटत चालली आहे, आणि ब्रिटिश अमलांतले वातावरणाची उष्णता देशी संस्थानांतल्या प्रजेला ही थोडीशी स्वातंत्र्याची ऊब देऊन घोर निद्रेतून जागृत करूं लागली आहे ही समाधानाची गोष्ट आहे. देशी संस्थानांत राज्यकर्ते आमचेच व प्रजाही आमचेच लोक या दृष्टीनें त्यांच्या प्रगति विषयींचा अहवाल कळण्यास आह्मी साहजिकच ज्यास्त उत्सुक आहों. दक्षिणेंत पुदुकोटा संस्थानानें आपल्या राजाच्या राज्यारोहणाचा महोत्सव केला. पूर्वी पुदुकोटा हें संस्थान लहान पण नमुनेदार होतें. दिवाण शेषय्याद्रिशास्त्री यांच्या सारखे मुत्सद्दी याच ठिकाणीं प्रथम उदयाला आले. पण अलीकडे तिकडची भूमि वांझ झाली ह्मणून कीं काय त्याच संस्थानाला आतां युरोपियन दिवाण नेमण्याची अवश्यकता वाटूं लागली आहे! कपूरथळा संस्थानची स्थिति तर याहूनही वाईट आहे! तेथें युरोपियन दिवाण असून महाराजांचें लक्ष खेळाडूपणांत गुंतलेलें आहे! वर्षानुवर्षें विलायतेस राहून मौजा माराव्या, आणि इकडे आल्यावर आपल्या कारकीर्दीचे महोत्सव करावे अशी एक फ्याशनच संस्थानिकांत पडलेली दिसते. कपूरथळ्याच्या महाराजांनीं एक सल्लागार कौंसिल नेमिलें आहे. अगोदरच एक प्रतिनिधिसभा तेथें आहे. तिच्या जोडीला हें एक नवें कौंसिल झालें. पण या सभेच्या जोडगोळीपासून रयतेला काय फायदा झाला तो तिचा तिलाच माहित! भोपाळ संस्थानची स्थिति मात्र सुदैवानें अगदीं निराळी आहे. तेथील बेगम साहेबाचे ठायीं रयतेच्या हिताची खरी कळकळ असून सुधारलेल्या राष्ट्रांत त्यांनीं केलेल्या प्रवासाचें बीज आपल्या संस्थानांत रुजून दाखविण्याची त्यांची इच्छा दिसते. शिक्षण प्रसार, पोलीस सुधारणा, न्यायखातें व पोलीस यांची फारकत, आरोग्य सुधारणा इ० गोष्टींत बेगम साहेब स्वतः मन घालून खटपट करीत आहेत. औद्योगिक बाबतींत लोकांचें पाऊल पुढें पडलें पाहिजे त्याशिवाय खरा उत्कर्ष व्हावयाचा नाहीं हे त्यांना दिसून आलें आहे, पण अद्याप आपल्या प्रजेला अधिकाराचे भागीदार करून घेण्याचें त्यांचे मनांत आलें नाहीं हें आश्चर्य आहे. इंदूर संस्थानचा कारभार तेथील तरुण महाराजांनीं नुकताच हातीं घेतला आहे, आणि कौंसिल ऑफ रिजन्सीच्या वेळचे पुष्कळ अवशेष अद्याप आहेत त्याची हळूं हळूं वाट लावल्याशिवाय त्यांना आपल्या अंगची हुशारी दाखवितां यावयाची नाहीं. या गोष्टीला प्रारंभ दिवाण रायबहादुर सर नानकचंद यांच्या राजीनाम्यानें केला आहे. या महाराजांचे लक्ष शिक्षण प्रसाराकडे आहे तसें सुशिक्षित प्रजेचें महत्त्व राज्यकारभाराचे कामीं ओळखून अधिकार विभागणी करून देण्याकडे राहील तर चांगलें होईल. श्री. शिंदे सरकार तर उद्योगाची व कांहीं कांहीं बाबतींत इंग्रजी राज्यकारभाराच्या बाह्य स्वरूपांत अनुकरण करण्याच्या प्रवृत्तीची प्रत्यक्ष मूर्तिच आहेत त्यांनीं दिवाणाची जागाच कमी केली आहे. ग्वाल्हेर संस्थानांत कमर्शियल डिपार्टमेंट हें इंग्रजी राज्याची अगदीं नवी सुधारणा पण ती ग्वाल्हेरींत कधींच येऊन बसली आहे! अनुकरण तावडतोब होतें. पण ते केवळ बाह्य स्वरूपांत- त्यांत अंतरात्मा नसतो. कुडी आहे, पण प्राण नाहीं. अशी राज्यव्यवस्थेची स्थिति आहे. बडोदे, म्हैसूर, त्रावणकोर, हैद्राबाद, वगैरे बड्या बड्या संस्थानांविषयींची ठोकळ माहिती बहुतेकांना आहेच ह्मणून त्यांच्याविषयीं येथें निराळें लिहिण्याची अवश्यकता नाहीं.

खर्चाच्या बाबी

येत्या वर्षाच्या बजेटांतल्या ठोकळ खर्चाच्या बाबी येणें प्रमाणें आहेत-प्रांतिक सरकार शिक्षण आरोग्य व पब्लिक वर्क्स या तीन गोष्टींवर चालूसालापेक्षां ३२ लक्ष पौंड अधिक खर्च करणार आहे. एक कोट रुपये शिक्षण व आरोग्य यांच्या संबंधांत वारंवार होणाऱ्या खर्चासाठीं काढून ठेविले आहेत. लष्करी खर्च सुमारें ९॥ लक्ष पौंडांनीं वाढणार आहे. रेलवे कंपन्यांना देण्याचे व्याजांत भर पडावयाची आहे. कृष्णानदीचें पाणी अडविण्यासाठीं ८॥ कोट रुपये खर्चून एक मोठा बांध घालण्यांत येणार आहे. हें काम साऱ्या जगांत अत्यंत विशाल असें होणार आहे. दिल्लीच्या बांधणीचा खर्च चालूं सालीं ५० लक्षांहून कमीच धरला आहे. हा खर्च नुसता जमिनीची किंमत ह्मणून होईल. इमारती वगैरेच्या खर्चासाठीं पुढील सालच्या बजेटांत दोन कोटीची रकम धरण्यांत आली आहे. व्हाईसराय साहेबांच्या वाड्याचा चालू खर्च दीड लक्ष रुपये आकारण्यांत आला आहे.

काटकसर कशाला ह्मणावे?

ना. सर फ्लीटवुड विल्सन यांनीं बजेट कौंसिलापुढें मांडतांना जें भाषण केलें त्यांत एके जागीं काटकसर कशाला ह्मणावें तें सांगितलें आहे. त्यांनीं दिलेली काटकसरीची व्याख्या फार चातुर्याचीं आहे. ते ह्मणाले, 'आणीबाणीच्या प्रसंगीं घाईघाईनें कोणता तरी खर्च कमी करणें, किंवा उद्देश व कार्याचें स्वरूप यांचेकडे न बघतां नव्या खर्चाला विरोध करणें याला मी काटकसर समजत नाहीं. तर तुह्मी जो पैसा खर्चतां; त्याच्या भारंभार मोबदला तुह्माला मिळतो कीं नाहीं हें पाहणें याचें नांव काटकसर!' ही व्याख्या प्रत्येक संसारी माणसानें लक्षांत ठेवण्यासारखी आहे. खर्च केलेल्या पैशाच्या भारभार त्याची उपयुक्तता तुमच्या पदरांत पडल्यावर तो खर्च अर्थांतच अनाठायीं झाला असें कोणी ह्मणणार नाहीं. पण पुष्कळांना ही साधी प्रापंचिक तत्त्वाची गोष्ट समजत नाहीं व काटकसरीच्या नांवाखालीं ते उधळपट्टी करण्याच्या अवश्यकतेचे बीज पेरून ठेवतात.

नवें इंग्रजी दैनिक पत्र

इंग्रजी शिक्षणाबरोबर ज्या कित्येक नव्या गरजा आमच्या शिकलेल्या मंडळींत शिरल्या आहेत त्यांतच कित्येकजण दैनिक पत्रांची गणना करतात. आमच्या मतें चांगल्या रीतीनें चालविलेल्या दैनिक पत्राची योग्यता चहाकाफीपेक्षां पुष्कळ अधिक आहे. आह्मांला इतर देशाच्या बरोबरीनें प्रगतीच्या मार्गांत पुढें पाऊल टाकावयाचें असेल तर लिप्टनचे, किंवा मॉल्सनचे चहाकाफीचे डबे नित्यशः रिकामे केले पाहिजेत असें नाहीं. पण कूपमंडूक वृत्ति सोडून सर्व जगाचें निरीक्षण करण्याची शक्ति अंगीं येण्यास जगांतले रोजचे व्यवहार समजण्यासाठीं दैनिक पत्राची फार अवश्यकता आहे. मुंबईस तीन इंग्रजी दैनिक पत्रें निघतात पण तीं सारीं आंग्लो इंडियन मतांचीं हिंदी गृहस्थांच्या दृष्टीनें कोणत्याही प्रश्नाचा विचार करणारें व हिंदी लोकांच्या आकांक्षांशीं सहानुभूति ठेवणारें असें एकही पत्र नव्हतें. कलकत्त्यास खुद्द हिंदी

चालविलेलीं चार दैनिकें आहेत ही तीन आहेत. मुंबईस एकही उणीव भरून काढण्याचें सर वगैरे मंडळीनें मनावर घेऊन ॉनिकल नांवाचें एक इंग्रजी दैनिक मार्च पासून सुरूं केलें आहे. त्राचें चालकत्व व छापखान्याची व्यवस्था सगळी युरोपियनांच्या हातीं मागें युरोपियनांच्या हातून असें चालविण्याचा प्रयोग परलोकवासी अयोध्यानाथ यांनीं अलाहाबादला पाहिला होता पण तो फसला. ांचा प्रस्तुतचा प्रयत्न तरी यशस्कर असें इच्छितो. बांबे क्रॉनिकल पत्राचा टाइम्स ऑफ इंडिया पत्रासारखा असून तारेच्या बातम्या, व लेख मिळविण्याचे बाबतींत खर्चाकडे क पाहण्यांत येत नाहीं. अर्थात पत्र लवकरच आपली छाप उत्तम बसवील अशी उमेद आहे. टाइम्स सुंदर पत्र असून किंमत मुंबईंत रु. २० व बाहेरगांवीं रु. १० फार थोडी आहे.

स्त्रियांनीं काय वाचावें ?

ंदुस्थान सरकारचा शिक्षण विषयक जो नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे त स्त्रीशिक्षणा पुरता भाग आमच्या पर पुढाऱ्यांनीं अवश्य मनन करण्या ा आहे. स्त्रियांना शिक्षण देण्याचा ा मार्ग ह्मणजे त्यांना पुरुषा प्रमाणें हसिटींचें व हायस्कूलाचें शिक्षण देणें धोपट मार्ग समजला जातो. त्याच्या ने स्त्रियांची संसारातली उपयुक्तता र कमी होते ही गोष्ट सरकारच्या त आली आहे आणि त्यांना खरोखर ानिणी व समाजाचें उपयुक्त अंग या तयार करणारें शिक्षण देणें अवश्य व त्या करितां हल्लींच्या स्त्रीशिक्षण त फेरफार करण्याची जरूरीही सरका- वाटूं लागली आहे. हे फेरफार को- बाबतींत कसे पाहिजेत हें ठरविण्या सरकार निरनिराळ्या प्रांतांतल्या स्त्री ामिश्रित सुशिक्षितांची एखादी कमेटी ल तर फार चांगलें होईल. पण तसें पर्यंत लोकांनीं स्वस्थ बसतां कामा- . हल्लींच्या शिक्षण क्रमानें स्त्रियांमध्यें नाभिरुचि तेवढी उत्पन्न केली आहे. ती तृप्त करण्यास लेखकांकडून योग्य ानें लिहिलेल्या पुस्तकांच्या अभावी वाचकांस आपली वाचनाची उत्सुकता विषयक कादंबऱ्या व त्याही पाश्चात्य ाजस्थितीच्या प्रतिबिंबाच्या थाटावर गेलेल्या न तृप्त करून घ्यावी लागत आहे. याचा आनिष्ट परिणाम असा झाला आहे सुकाणू नाहींसें झालेल्या नौकेप्रमाणें मचा स्त्रीवर्ग आपल्या स्वतःच्या उच्च दर्शाला मुकला आहे. कादंबऱ्यांत वर्णि- ा आदर्श सगळा पाश्चात्य असतो, ाणि प्रत्यक्ष व्यवहारांत तो कांहीं उपयोगी त नाहीं. ह्मणून आमच्या स्त्रियांची ली मोठी वाण ह्मणजे उत्तम नारीत्वाचा गृहिणीत्वाचा प्राच्य आदर्श पुढें णारीं पुस्तकें होत. असें एकच पुस्तक सध्यां आमच्या पाहण्यांत आहे आणि तें श्री० सौ० गिरजाबाई केळकर यांनीं भाषांतररूपानें लिहिलेलें 'स्त्रियांचा स्वर्ग' हें होय. यांत हिंदी स्त्रियांना आपलें स्वत्व न सोडतां व पाश्चात्यांच्या पद्धतींतला उपयुक्त भाग न टाकतां संसारांतलीं व समाजोपयोगीं आपलीं कर्तव्यें कशीं करतां येतील व प्रत्यक्ष स्वर्गसुख या मृत्युलोकींच कसें अनुभवीतां येईल हें फार उत्तम प्रकारें दाखविलें आहे. स्त्रियांना सर्व बाबतींत पुरुष बनविण्याची हल्लींच्या शिक्षणाची दिशा कशी चुकली आहे व ती सुधारण्याच्या यत्नाला योग्य दिशा कोणती लाविली पाहिजे या महत्त्वाच्या प्रश्नाचा सांगोपांग विचार यांत केला आहे. विषय गंभीर स्वरूपाचा आहे तथापि विवेचन पद्धति अत्यंत मनोरंजक असल्यामुळें पुस्तक हातीं धरल्यावर तें संपविल्या वांचून खालीं ठेववत नाहीं. या पुस्तकांत दोष नाहींत असें नाहीं. पुस्तकाच्या प्रस्तावनेंत रा० वासुदेवराव आपटे यांनीं ह्मटल्या प्रमाणें या पुस्तकांतले सगळेच विचार तर्कशास्त्राच्या व सारासार विचाराच्या कसोटीला कदाचित् उतरणार नाहींत, अलंकाराच्या भाराखालीं खऱ्या अर्थाचा गुदमारा झालेला ही क्वचित् ठिकाणीं आढळेल, किंवा प्राच्य आदर्शाचें वकीलपत्र लेखकानें घेतलें आहे. असाही भास होईल; पण हे सगळे दोष पुस्तकांत असले, तरी त्यांत प्रतिपादलेल्या विचारांचें निर्विकल्प दृष्टीनें विचार करणारास त्यांत पुष्कळ ग्रहणीय तथ्यांश आढळून येईल व या पुस्तकाच्या वाचनानें आमच्या स्त्रीवर्गाला आपल्या वर्गाचा खरा आदर्श कोणता तें कळून येऊन मोठा लाभ होईल यांत तिळमात्र शंका नाहीं. सध्याच्या काळीं अशा पुस्तकाचें प्रकाशन अत्यंत समयोचित झालें आहे, आणि श्री० सौ० गिरजाबाई सारख्या सुशिक्षित स्त्रीनें तें लिहिलें हें त्यांस अत्यंत भूषणावह आहे.

दिशा बदलली

पब्लिक सर्व्हिस कमिशन सध्या मुंबईस आलें आहे व तेथील इंग्रज, हिंदु, पारशी, मुसलमान वगैरे निरनिराळ्या जातींच्या पुढाऱ्यांच्या साक्षी घेण्याचें काम सुरू आहे. मद्रास, कलकत्ता, व ब्रह्मदेश यांतील ठिकाणीं आलेल्या अनुभवावरून व तेथें विचारलेल्या कित्येक प्रश्नांवर इकडे व विलायतेंतल्या पत्रांत झालेल्या सणसणीत टीकेच्या अनुभवावरून कमिशननें आपल्या तोंडीं विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नमालिकेंत बरीच सुधारणा केलेली दिसते. देशी व इंग्रज गृहस्थाच्या कर्तृत्वाच्या तुलनेवरून मोठें काहुर कलकत्याला उठलें होतें हें ध्यानांत घेऊन तसे अडचणीचे प्रश्न विचारण्याचें कमिशननें अजिबात बंद केलेलें दिसत आहे. मुंबईस झालेल्या महत्त्वाच्या साक्षींत तरुण हिंदी सुशिक्षितांच्या विचाराची दिशा या दृष्टीनें ना० प्रिंसिपाल परांजपे यांचा व सुशिक्षित व शांतचित्तानें आणि समदृष्टीनें विचार करणारे मुसलमान पुढारी या दृष्टीनें ना० मि० आगाखान यांची साक्ष या अत्यंत महत्त्वाच्या आहेत. समकालीन सिव्हिल सर्व्हिसच्या परीक्षेस दोघे ही अनुकूल आहेत. इकडे ती परीक्षा सुरू केल्यास हिंदु लोक भरभर त्या सर्व्हिसमध्यें शिरतील व मुसलमान मागें पडतील अशी भीती ना० आगाखान यांस वाटत नाहीं. त्यांची दृष्टि हिंदु व मुसलमान यांच्या मध्यें भेद पाहण्या इतकी आकुंचित नाहीं. हिंदी लोकांचा अधिक प्रवेश त्या सर्व्हिसमध्यें होणें इष्ट आहे -आणि हिंदी या शब्दांत मुसलमानांचा ही अंतर्भाव होतो - अशीं व्यापक आणि खऱ्या देशाभिमानी पुरुषास साजेशी उदार दृष्टि ना० आगाखान यांचे ठायीं आहे हें या साक्षी वरून उत्तम प्रकारें दिसतें. हिंदु युनिव्हर्सिटी डेप्युटेशनचें त्यांनीं केलेलें स्वागत व दिलेली मदत पाहिली ह्मणजे त्यांचे वर्तन ही त्यांच्या उदार विचाराला अनुरूप आहे असें दिसून येतें. गरीब विद्यार्थ्यांना स्कॉलरशिपा देऊन सिव्हिल सर्व्हिसच्या परीक्षेसाठीं विलायतेस सरकारनें पाठवावें हें त्यांना पसंत नाहीं. कारण स्कॉलरशिपांचा खर्च सर्व जातींच्या व स्थितीच्या लोकांवर पडतो व थोड्याशा व्यक्तींसाठीं एकंदर समाजाला हा खर्च सोसावा लागणें हें अन्यायाचें आहे असें त्यांचें मत आहे. या त्यांच्या मतासंबंधानें बरीच मतभेदाला जागा आहे. तरीपण या त्यांच्या विचारांतही कांहीं तथ्य आहे हें कबूल केल्याशिवाय गत्यंतर नाहीं.

तुर्कस्थानचें कर्ज.

तुर्कस्थान व युरोपियन राष्ट्रें यांच्यामध्यें तहाचे संबंधांत अद्याप वाटाघाट व निरोप चाललेच आहेत. इकडे लढाई ही सुरू आहे. लढाईचा बरा वाईट निकाल हें तहाचें प्रकरण निकालाला लवकरच लावील असा जो कित्येकांचा अदमास होता तो मात्र सपशेल फसला. तुर्कस्थाननें युद्धाच्या या उत्तरार्धांत चांगला नेट धरला आहे. तुर्कस्थानला मुख्य संकट येऊन पडलें आहे तें लढाऊ फौजेचें नाहीं, किंवा अवेश जोम, व लढाई चालू ठेवण्याचें सामर्थ्य यांचें नाहीं. तर द्रव्याभाव ही त्यांची मोठी अडचण आहे. ती अडचण दूर झाल्यास अजून तुर्कस्थान आपलें युरोप खंडांतलें स्थान संभाळून राहील अशी ना० आगाखान यांस उमेद आहे. तुर्कस्थानला लागणारें कर्ज हिंदी मुसलमानांनीं पुरवून ती अडचण दूर करावी ह्मणून यत्न चालले आहेत. तुर्कस्थानची पत मोठी आहे आणि रशियानें फ्रान्सला या बाबतींत लिहिण्याची घाई केली नसती तर युरोपांतलीं राष्ट्रें कोट्यावधि रुपयांचें कर्ज त्या पतीवर देण्यास तयार होतीं. पण तें चुकलें तेव्हां हिंदुस्थाननें हा प्रश्न हातीं घेऊन तुर्कस्थानला मदत द्यावी अशी कळकळीची प्रार्थना ना० आगाखान यांनीं केली आहे व आपण स्वतः एक लाख रुपये कर्जाऊ देण्यास तयार आहों असें सांगितलें. मुंबईंत बरेच श्रीमान मुसलमान व्यापारी आहेत त्यांच्या मध्यें पंनास लक्ष रुपयांचे कर्जरोखे विकले जातील व इतर प्रांतां मिळून दोन कोट रुपये कर्ज मिळण्यास विलंब लागणार नाहीं असा अजमास आहे. हें कर्ज मिळण्यासाठीं मुसलमानांचें एक डेप्युटेशन सध्या फिरत आहे. त्याच्या प्रयत्नाला यश येवो असें आह्मी इच्छितों.

कटाच्या बंदोबस्ताचें बिल

दिल्ली येथील व्हाइसराय साहेबांच्या जिवावर घडलेल्या अत्याचाराचा एक परिणाम ह्मणून कटाचा बंदोबस्त करण्यासंबंधाचें बिल लवकरच येणार अशा दाट वदंता होत्या. शेवटीं ता० ९ मार्च रोजीं तें बिल एकदाचें येऊन थडकलें. हिंदुस्थानांत गुप्त कटांचा बीमोड होऊन दिल्ली येथें घडलेल्या सारखे अरिष्टाचे प्रकार एकदम बंद व्हावे अशी मनुष्यमात्राची इच्छा आहे. अर्थात ज्याच्या योगानें गुप्त कटांचा नायनाट होईल अशा बिलास कोणाही राजनिष्ठ माणसाकडून विरोध होण्याचा संभव नाहीं. हिंदुस्थानांतल्या हल्लींच्या फौजदारी कायद्याप्रमाणें एखाद्या मंडळीनें वाईट कृत्य करण्याबद्दलचा नुसता कट करणें हा गुन्हा होत नाहीं, तर त्या उद्देशानुरूप एखादें कृत्य किंवा निदान प्रयत्न त्याच्या हातून घडला तरच तो गुन्हा होतो. विलायतेंत नुसता कट करणें हाही गुन्हा समजला जातो. इंग्लंड व हिंदुस्थान या दोन देशांच्या स्थितीमधली भिन्नता व पोलिसांची योग्यता ही लक्षांत घेऊनच विलायतेंतल्या व येथील कायद्यांत असा फरक मुद्दाम ठेवण्यांत आला असावा अशी आमची समजूत आहे. पण हा दूरदृष्टीनें ठेवण्यांत आलेला फरक काढून टाकण्याचा सरकारी अधिकाऱ्यांचा विचार आहे. हा विचार हिंदुस्थानच्या लोकांना कितपत मान्य व्हावयाचा होईल याविषयी आह्मांस शंका आहे. विलायतेंतल्या लोकस्थितीला व पोलिसाच्या वागणुकीला योग्य असा तिकडचा कायदा इकडच्या अगदीं भिन्नपरिस्थितींत आणि विशेषतः इकडच्या पोलिसांच्या वर्तनाविषयीं जबरदस्त शंका उत्पन्न करून देणारे खटले भराभर कोर्टापुढें येत आहेत अशा वेळीं इकडे लागूं करून अशिक्षित व फारसे पापभीरु नसलेल्या पोलिसाच्या हातांत लोकांना छळण्याचें नवें साधन सरकारनें द्यावें ही गोष्ट कोणाला ही पसंत पडणारी नाहीं. विलायतेंतल्या पोलिसासारखे हुशार, पापभीरु, व कर्तव्यदक्ष पोलीस आह्मांला द्या, लोकांना आपले हक्क व आपलीं कर्तव्यें कळूं लागतील अशा शिक्षणाचा प्रसार सर्वत्र होऊं द्या, सारांश, इंग्लंडची परिस्थिति इकडे येऊं द्या आणि मग तिकडचे कितीही कडक कायदे इकडे आणिले तरी लोक हरकत घेणार नाहींत पण सध्याच्या स्थितींत कटाच्या नुसत्या संशयावरून लोकांवर खटले करण्याची सत्ता अशिक्षित पोलिसांच्या हातीं दिल्याव तिचे किती वाईट परिणाम होतील त्याचा अवश्य विचार केला पाहिजे. इंग्लंडची स्थिति इंग्लंडांत, इकडची इकडे. इंग्लंडांत वर्तमान [illegible] संस्थेला पार्लमेंटाच्या बरोबरीनें मान आहे. आमच्या इकडच्या कायद्यानें संपादकांना बदमाषांच्या रांगेला त्यांनीं बसविलें आहे.

इतकी परिस्थितीची भिन्नता जरी आहे तेथें तिकडचे कितीही उत्तम कायदे उत्तम उद्देशानें इकडे आणिले तरी त्याचा काय उपयोग होणार? कटाच्या बिलाच्या उद्देशाबद्दल वाद नाही. तो अत्यंत स्तुत्य आहे. पण तो साधण्यासाठीं अशिक्षित पोलिसाच्या हातांत जें शस्त्र देण्यांत येणार, त्याचा दुरुपयोग त्या पोलिसाच्या हातून होणार नाहीं अशी काय खात्री आहे? आरोपीची कबुली घेणें हें शस्त्र अशिक्षित पोलिसाच्या हातीं देण्या पासून केवढे अनर्थ घडत आहेत ते आपण पांहातोंच. त्याच्या जोडीला हें दुसरें शस्त्र देण्याचा अनुभव एकदरीनें घातुक होणार आहे. अशानें कोण त्याही कार्यासाठीं चार मंडळींनें एकत्र जमून विचार करणें— मग तो विचार सेवासदना सारखी उपयुक्त संस्था काढण्याचा, कैंवा होलिकासंमेलनासारखी संस्था उभारून दुष्ट सामाजिक अत्याचाराचा निषेध करण्याचा असो— धोक्याचें वाटून सगळी सार्वजनिक चळवळ पोलिसाच्या सर्वस्वी मुठींत राहील, आणि देशाच्या प्रगतीच्या वहिताच्यादृष्टीनें असें होणें कदापी इष्ट नाहीं. पोलिसाच्या अधिकारालाही मर्यादा पाहिजे.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामान- गेल्या शिवरात्रीपासून थंडी पडू लागली आहे. पण हल्लींचे वारे व वातावरण हीं उष्णकालाचा प्रारंभहि सूचवीत आहेत. पाण्याचा तोटा मोठा आहे व गुरांचा चारा इतका महाग पूर्वी कधींच नव्हता.

डाक्टर दत्तात्रय कृष्ण कोल्हटकर यांस गेल्या शनिवारीं रात्रीं दहा वाजतां श्वासाच्या विकृतीच्या रूपानें ईश्वरी आज्ञा होतांच पितृलोकांचा रस्ता अकस्मात् धरावा लागला यामुळें त्यांचे आप्त व सहृज्जन यांस परकाष्टेंचे तीव्र वियोगदुःख झालें आहे हें कळविण्यास फार वाईट वाटतें. राजश्री दादासाहेब हे अशा वृत्तीचे असत कीं त्यांस जीवित किंवा मरण हें सारखेंच आनंदकारक वाटत असे. हें आपल्या डाक्टरीच्या धंद्यांत फार यशस्वी असत. मित्रत्वाला फार स्निग्ध व विनोदी असल्यामुळें त्यांच्या सभोवर घरीं व दवाखान्यांत सारखा मंडळीचा अड्डा असे. हे ईश्वर भजनांत किंबहुना इश्वरी प्रेरणेच्या दृष्टीनें सर्वच आयुर्भाग घालवीत असत. यांस गायनाची गोडी असून त्यांची प्रतिभा अध्यात्मविद्येकडे वळली होती. सार्वजनिक कार्यांत व कोणाही गुणी मनुष्यास लोकाश्रय मिळवून देण्याची यांची शैली उत्तम असे हे मनानें नेहमी आनंदी, हौसी व प्रसन्न असत. त्यामुळें त्यांच्या औषधापूर्वींच त्यांची गोड वाणी रोग्यास आराम देण्यास सुरुवात करी. असा उत्तम नागरिक व यशस्वी डाक्टर वयाच्या ४९ व्या सुमाराला कालमुखीं पडला ही मोठीच हानी होय. तथापि त्यांच्या बाल चिरंजीवाला वाडिलांचा लौकीक वाढेल असें विद्यार्जन करण्याची ईश्वर स्फूर्ति देवो असें आह्मी मनापासून इच्छितों.

रा० रा० दाजी हरबाजी गडकरी मुनसफ दारव्हा यांस आज पासून १ महिना ११ दिवसांची हक्काची रजा देण्यांत आली.

रा० रा० शामराव रामचंद्र दशोत्तर बी० ए० बी० एल आकौंटंट निसबत डिस्ट्रीक्टजज्ज, आकोला यांस दारव्हा येथें आफि मुनसफ नेमण्यांत आलें.

'चित्रमय जगत्' हें मासिक पुस्तक सुंदर निघत चाललें आहे हें गेल्या [जान]वारी व फेब्रुवारीच्या अंका वरून कोणा[च्याही] लक्षांत सहजीं येईल- ब्रह्मविद्या, शास्त्री[य] प्रहसन, इत्यादि विविध लेखांनीं [हें] मासिक झालें आहे. देखावे व इतर उत्तरोत्तर प्रशंसनीय अशींच निघतात.

इंडियन मल्ल

प्रो० राममूर्ती यांची स्वारी आको[ल्यास] येणार असल्या विषयीं जाहिराती ल[ागल्या] आहेत.

कापूस-- तक्ता-- साप्ताहिक- १ मार्च १९१३ पर्यंत

जिल्हा.	वर्ष	काटन मार्केट — आयात — कापसाच्या गाड्यांची संख्या		रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या		गट्टे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेली गठडी.	
		ता. १।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	ता. १।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	ता० १।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	ता. १।१०।१२ पासून आज तागाईत
उमरावती	चालूं साल	५,८३३	१२९५७४	१०५६	११,१४१	६,७६६	११३,०५६
	गुदस्त	६,७७०	२१८०४६	१,९१३	१६८६९	....	....
	तिगस्त	३,१४७	७३,६४९	५१७	६,४५२	....	....
यवतमाळ	चालूं साल	२२२९	१२१८७१	९९५	१०,३६३	१,६३०	६३,९४९
	गुदस्त	१,९१६	१३६२१४	२१६	६,६९७	....	....
	तिगस्त	५२३	३५,६९६	५३९	८,६०२	....	....
आकोला	चालूं साल	४,८३२	१२९८१४	१,८९७	२५८९०	४,३०६	८९,४१६
	गुदस्त	४,८१७	१६४८८४	२९४७	३२६८९	....	....
	तिगस्त	१,९४३	७७,०२८	८८७	११२४२	....	....
बुलढाणा	चालूं साल	२,९७५	८१,६३२	४७६	६,१६३	५,००६	८९,२९०
	गुदस्त	२,९६८	११५५७८	८१८	६,१६१	....	....
	तिगस्त	१,७५३	९९,८२६	२५१	३,७१४	....	....
एकूण वऱ्हाड	चालूं साल	१५,८६९	४६२८९१	४,४२४	५३,५५७	१७,७०८	३५५,७११
	गुदस्त	१६,४७१	६३४७२२	६,५९५	६२,४१६	....	....
	तिगस्त	७,३६६	२८६१९९	२,१९४	३०,०१०	....	....

टीप—चालूं सालाच्या बरोबरीचे साल गुदस्त व तिगस्त सालचे आठवडे २ मार्च १९१२ व ४ मार्च १९११ पावेतों होते

पत्रकें धाडणारे
मार्केट प्रेस
३६ ९४

सी. यू. वील्स.
डायरेक्टर आफ आग्रिकल्चर.
इंडस्ट्रीज—मध्यप्रांत

नोटीस

नोटीस बेशमी रामुलाल दगडूलाल [व] चंपाबाई नवरे दगडूलाल अगरवाले. [जा]त [अगर]वाला राहणार निपान ता. जि० आ[कोला]

यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून न[ोटीस] देण्यांत येतें कीं तुमचे पासी [एक] गहाण खताचा नोंदलेला कागज मुनीरचे नांवचा केलेला आहे. तो [माझे] चुलता नामें गणुलाल आत्माराम जवळ ठेविला होता. हल्लीं चुलत[ा] येथें येऊन मरण पावला. या [गोष्टीस] तीन हप्ते सुमारे झाले आहेत. मागणी केली परंतु मुळींच ऐकीले [नाही.] चुलत्याचा वारस मी आहे. तुह्मी नात्यानें बहिण व भाचे आहात. [माझ्या] चुलत्यानें ता० ९ माहे एप्रिल सन १९[..] इ० रोजीं शेत मौजे मजकुर ये[थील] आपलेच नांवचे घेतले किंमत रु० ७[००] सातशे यांस घेतले शेत सर्वे नंबर टिकोचिंचिचे आहे. ह्या शेतांतील १९१२ इ० सालचे पीक जे कांहीं आहे तेंही तुह्मींच ठेविले आहे. क[रितां] चुलत्याचे नांवचा कागज व निघा[लेले] पीक इतके ही नोटीस पावतांच [दिल्या] १५ दिवसाचे आंत आणून द्यावें ह्याप्रमानें न वागल्यास पुढें सदहु नोटीस[ीचा] खर्च व कोर्टास लागणारा खर्च तु[मच्या] कडून कोर्ट मार्फत घेण्यांत येईल क[ळावे.] ता० २८-माहे फेब्रुवारी सन १९१३ इ[०]

सही.

नारायण हिरालाल अगरवाले
बाळापुर हल्लीं मु. आकोला द.
नो० न० १८

जाहिर नोटीस

रा० पुंडलीक वा॥ नारायण सेंगो[कार] रा. पाथर्डी ता० आकोट

यांसः—

खालीं सही करणारांकडून कळवि[ण्यात] येते कीं मी तुह्मास ४-९-१२ रोजीं कुलमुखत्यारपत्र करून दिले तुह्मी माझे मनाप्रमाणें काम कारित न[ाहीं] व हिशोब देत नाहीं करितां [ते] मुखत्यारपत्र रद्द केलें आहे. नोटीस पाव[तांच] हिशोब व कागद मजला परत [द्यावे] कळावे ता० १३-१३ ई० सही

नथु वा॥ तुकाराम अ० पा०
रेणुका मर्द तुकाराम प[ा०]
निशानी खु०
नो० नं० १९

नोटीस

नोटीस बेशमी गोविंदा, नामाजी पाटील ाठोले २ बळीराम राघोजी पोलीस पाटील सिताराम जेसिंग चांदने. ४ चिहू हादाजी काठोले सर्व राहणार वाघोली ालुके आकोलें यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस ण्यांत येते कीं मौजे वाघोली तालुके ाकोलें येथील सर्व्हे नंबर १९-९२-६१ की २ हा तीन्ही शेतें माझी वडिलार्जीत ालकीचीं असून यांची खातां बापूजी ारायण माझा बाप याचे नांवानी होती. तो पत झाल्यानंतर सन १९०८ सालांत ा तिन्ही शेताची खाती माझ्या नांवाने ालीं. ह्या तिन्ही शेतावर माझ्याशिवाय सेर कोणाचा हक्क संबंध नाहीं. मी कटा मालक आहे. माझा बाप आजारी सताना व मी अज्ञान असताना माझी ाई पार्बती इनें नोंदीं ठरावानें सोळा ाणे वायदा व निम्मे बटाईचा माल ा पासून घ्यावा ह्या शर्तीनें सन १९०८ सालीं जमीन तुह्मास वहाण्यास ली तीं अशी सर्व्हे नंबर १९ निशाणी ढा या पैकी ९ रुपये सान्याची जमीन ोविंदा नामाजी यास २१ रुपये सान्याची मीन बळीराम राघोजी यास ३ रुपये ान्याची जमीन चिहू महादाजी यास, बाकीची घरीं वहाण्यास ठेविली तसेच र्व्हे नंबर ९९ निशाणी मांगाडीहा ळीराम राघोजी यास व सर्व्हे नंबर ६१ निशाणी गुरोडी यापैकी एकद्वीतीयांश निमे रीं वहाण्यास ठेऊन बाकी निम्मे गोविंदा ामाजी व सिताराम जैसीग यास ह्याप्र ाणें पांचवर्षे वरील ठरावानें तुह्मी वर लिहिलेली जमिन प्रत्येकानें तोंडी करारानें ाहुन मुदस्त साल पावेतो सोळा आणे ायदा निमे बटाईचा माल ह्याप्रमाणें मला ाद्दिकेला व सालमजकुरचा वायदा सोळा ाणे व निम्मे बटाईचा माल अद्याप तुह्मी ला दिला नाहीं. वायद्याच्या वेळे पावेतों रसाल माझा माल व सोळा आणे वायदा ला देत असतां. त्याप्रमाणें वायदा होऊन ेला तरी हावेळ पावेतो दिला नाहीं. ेव्हां तुह्मीं सर्वांनीच एकमत करून माझे ुकसान पाहात आहां सबब तुह्मास कळवितों कीं ही नोटीस पावल्यापासुन ८ दिवसाचे आंत माझा बटाईचा माल सालीम सारा मला द्यावा व पावती घ्यावी सें न केल्यास तुमच्यावर फिर्याद करणे ाग होणार आहे. मुदस्त साल पावेतो ेन तक्रार व इमानानें तुह्मी माझा निम्मेमाल व सालीम सारा दिलात त्या- ्रमाणेच यंदाचा दिला असता तर मला ोटीस देण्याचेंही काम नवते परंतु साल जकूर तुह्मी सर्वांनीच मला फसविण्याचा िचार केला आहे तेव्हां आतां ह्यापुढें ीही तुह्मास लेखी बटाई खतें करून ेतल्या शिवाय जमीन वहाण्यासाठीं देऊ च्छीत नाहीं. तरि येत्या मालाकरितां टाई खते तुह्मी मला करून द्यावी नंतर मीनीची किस्तकारी वगैरे करण्यास ला- ावे तसें न करितां जर माझ्या वरील ्मंत तुह्मीं पाऊल टाकाल व मला नाकारण त्रास द्याल तर कायदेशीर तजविज करून योग्य बंदोबस्त केला जाईल तर ही नोटीस पावतांच माझा साल मजकूरचा वायदा व बटाईचा माल मला द्यावा व पुढील साला करितां जमीन तुह्मास बटाईने पाहिजे असल्यास बटाई खते करून द्यावीत. नंतर जमीन वहावी. कळावें तारीख २७-२-१३ इ०

सही.

भगवान वलद बापुजी द० खु०

नो० नं० १२

नोटीस

नोटीस राघोजी वलद माहादाजी जंव- जाळ व संपत वलद मांगाजी काटकर रा. टुणकी जाहागीर तालुके जळगांव यास

खालीं सही करणार याज कडून देण्यांत येते कीं पांडु पाटील गणु पाटील बान बीरकर यांची मुलगी माझे मुलास केली. त्या वेळीं मुलीस देऊं केलेलें आंदण, दहा तिफणची जमीन व पितांबर गाई ५ जागा १ असा माल मला तुह्मी मिळवून द्यावा. फिर्यादीस जो खर्च लागेल तो तुह्मी करावा. व जिनगी माझे ताब्यांत द्यावी त्या एकंदर मेहनती बद्दल तुह्मास द्यावा मिळून ४०० रुपये द्यावे असा ठराव होऊन तुह्मी माझे जवळून दर रोखा रु० १०० चा या प्रमाणें चार रोखे लिहून घेतले. त्या पैकीं दोन रोखे राघोजीचे नांवाचे व दोन संपतच्या नांवाचे आहेत. तुमच्या पासून मी नगदी पैसा मुळींच घेतला नाहीं. वरील कारणा करितां मला तुह्मी आगाऊ दस्तऐवज करुन घेऊन फसविलें आहे. जमीन जागा मिळवून देण्याची खटपट तुह्मी कराल व जमीन मिळाल्यावर रुपये ४०० तुह्मास द्यावयाचे अहेत. तुह्मी जमीन मिळवून दिली नाहीं सबब आतां सदरहु रुपये ४०० चे करुन दिलेले रोखे रद्द असून त्या बद्दल तुह्मी विनाकारण फिर्याद कराल तर मी कोर्ट खर्चा बद्दल व तुमच्या रकमे बद्दल को- णत्याच प्रकारें देणेदार नाहीं. वर लिहि- लेली जिनगी मला मिळवून द्या व नंतर तुमचे रुपये घ्या. या उपर तुह्मी माझ्यावर दावा कराल तर मीही कायदेशीर रितीनें तुमच्यावर फौजदारी करीन. कळावें ता० २८-२-१९१३ ईसवी

सही

जैराम विठोबा पाटील द० खुद राह- णार काळें

नो० नं० १३

नोटीस

नोटीस बेशमी नरशा वलद देवाजी जात सुतार राहणार मौजे बाबर्ड तालुके दर्यापूर यास खालीं सही करणार चंद्रभान वलद शिवाजी कुणबी रा० देऊळगाव तालुके दर्यापूर याज कडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी आपलें मौजे देऊळगांव येथील ६ आड्याचें घर पैकीं तीन आडें पुर्वेकडील मला खरेदी करून दिलें व त्या बद्दल मला तारीख ६-६-१० ईसवी रोजीं खरेदीखत करून दिलें व बाकी राहिलेलें निमें घर मला सरासरी झाले रुपये १५० मध्यें विकत देऊन कबजा दिला व खरेदी खत आठ दिवसानीं करून देण्याचें सांगितलें त्या अवकाशांत तुमचा भाऊ इंदूर येथें आजारी असल्याबद्दल तुह्मास पत्र आल्यावरुन तुह्मी इंदूर येथें गेले व तेथून मला रुपये २० पाठवा ह्मणून पत्र पाठविलें त्या प्रमाणें मी तुह्मास रुपये १८ पाठविले तुह्मी इंदुर हून परत आल्यावर घराचा फेरफारनामा करून मागितला व रुपयेही मागितले परंतु आज पर्यंत खरेदीखत करून देतो व रुपयेही देतो ह्मणून सांगितलें परंतु त्या प्रमाणें खरेदीखतही करून दिलें नाहीं व रुपयेही दिले नहीत. करितां नोटीसीनें कळविलें जातें कीं ही नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसाचे आंत मला खरेदीखत करून देऊन नोंदून देणे व रुपयेही २० व्याजासह देणें तसें न केल्यास मी दिवाणींत दावा करून खर्चासह रुपये भरून घेईन घराचें खरेदीखत करून घेईन ही नोटीस दिली.

ता० २९-१-१३ ईसवी सही

नि० चंद्रभान वलद शिवाजी यांची आंगठ्याची असे

नो० नं० १४

जाहिर नोटीस

मी सोनाजी वा। विठोबा दाते जात फुलमाळी रा० कजबे आडगांव ता० आकोट याज कडून जाहिर नोटीस देण्यांत येते कीं [illegible] माझा बंधु गंगु वा। विठोबा [illegible] रा० कजबे आडगांव हा व मी [illegible] आह्मी साक्षात बंधु असून नमाईक [illegible] माझा भाऊ मरण्यास आठ- मास [illegible] महिने झाले आहेत त्याची विधवा [illegible] नांवाची बाई ही आहे आमचे पाशीं [illegible] जंगम मिळकत वडिलोपार्जित आहे [illegible] तक्यांत आहे. मयताची विधवा [illegible] जिनगीची अफरातफरी कर- ण्याचे बेतात आहे करितां तिचा व सर्व लोकांस कळविण्यांत येते कीं विधवा कोणतेही प्रकारें अन्नवस्त्राशिवाय जिनगीची अफरातफर करण्याचा अधिकार नाहीं. कोणी गहाण किंवा खरेदी किंवा पट्यानीं विधवेपासून घेऊं नये घेतल्यास घेणाराची रकम बुडेल [illegible] जबाबदार कायम राहणार नाहीं. [illegible] अधिकाराकडेस लक्ष न देतां विधवेकरण मला त्रास देण्याकरितां विधवेकडून माझे शेतात किंवा अंतर माझे स्थावर जंगम मिळकतीवर ताबा क- रण्याचे [illegible] कोणी दंगा करण्यास आ- ल्यास ते [illegible] शिक्षेस पात्र होतील. कळावें ता० [illegible] फेब्रुआरी सन १९१३ ई०

[illegible] वा। विठोबा दाते खुद कजबे आडगांव नि० खुद

नो० नं० १५

Oriental Government Security LIFE ASSURANCE COMPANy Limited

ESTABLISHED IN 1874.

R. Paterson, Brown, Manager,

HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up to treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested:—if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

No mān can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application to

M. DESOUZA,

CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No 16

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवरावांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

Registered N. N.

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७] आकोला--- सोमवार तारीख १७ माहे मार्च सन १९१३ इ० [अंक ११

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवी व दा. ....२ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटिशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
टैपांच्या दोन ओळी धरल्या जातील
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.
सूचनाः– गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. मागून येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

या बँकेंत खालीं दिलेल्या धोरणानें ठेवी ठेविल्या जातात.

खातेदारास वर्षाचे १ ले जानेवारी पासून ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दरमहा दोन अथवा अधिक हप्त्यांच्या रूपानें ठेवितां येतील आणि तो पैसा पाहिजे तेव्हां एका वेळीं अथवा जास्त हप्त्यांनी परत मागतां येईल.

व्याज दर हल्लीं साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची आखेरीची कनिष्ठ शिल्लक ... जिनवर केली जाईल. ... मात्र पांच रुपयांवरील शिल्लक रकमेस व्याज ... नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक, आकोला २।९।०९ G. A. Phillips. एजंट
नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकेचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकेच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २१$\frac{3}{8}$ तोळे असतें.

साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक, आकोला २१-९-१० G. A. Phillips. एजंट
नो० नं० २

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांस पाळीचा ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचे हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु.

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भ्रमवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगानें स्वरूप, त्याप्रमाणें जीर्ण इ. इ. विकार ताबडतोब दूर होतात. किं रु. १८.

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं काहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ३

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करितां तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोव्हेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक **लोखंडी नागर** नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा **लोखंडी नांगरच** पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आवश्य मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि० सातारा (सं. औंध.)
नो० नं० ४

निराश्रित बालरक्षण गृह

सर्वत्र जनसमाजास अल्प मतीनें व अज्ञान बुद्धीनें व नम्रतेनें जाहीर करण्यांत येते कीं ज्या ज्या ज्ञातींत पुनरविवाहाची वहिवाट नाहीं त्या त्या ज्ञातींत वैधव्याचें प्रमाण दिवसें दिवस वाढत चाललें आहे यामुळें गर्भपात बालहत्यादी पातकें **कशीं** होतात व त्यांचा परिणाम पातकी व त्यांचे संसर्गी लोकांस कसा भोगावा लागतो व सदरील संबंधानें अनीवार्य संकटांत पडल्यामुळें त्यांना किती दुःखें सोसावीं लागतात. ते तपसीलवार लिहिण्यास अशक्य आहे. तरी थोडक्यांत त्याचा परिणाम इतकांच आहे कीं ईश्वरापुढें पातकी, सरकारपुढें गुन्हेगार, व आपआपल्या ज्ञातींत **अनेक** प्रकारच्या दोषास पात्र व घरांतील आप्त वर्गास स्वतः डोळ्यावर **झांकण टाकून** कानाडोळा कसा होतो याचा विचार प्रत्येकांनी स्वतःच करावा. या सर्व गोष्टीविषयीं जगनियंत्या परमेश्वरानें माझे मनांत संचार केल्यामुळें वर दर्शविलेल्या संकटांतून निभावण्याकरितां आकोला ताजनापेठेंत हनुमान वस्तींत मारुतीचें देवळाजवळ **निराश्रित बालरक्षण गृह** स्थापन केलें आहे. भाड्यानें घेतलेलें घर केव्हां सोडावें लागेल याचा निश्चय नसतो या करितां मुद्दाम विकत घेतलेलें घर या कामीं अर्पण **केलें** व वर दर्शविलेल्या नांवाची फळी त्या ठिकाणीं लावलेली आहे. या कामीं संचार करणारा व प्रत्यक्ष हातानी करविणारा व अशा कामीं सर्व प्रकारें निरंतर यश देणारा जगनियंता परमेश्वरच समर्थ आहे.

आपलें अज्ञान बालक नी. श्रीमंतातर्फे
म्यानेजर विष्णु प्रभुराम पेन्शनर
हायकोर्ट पिटिशनरायटर
ता० १६-८-१२ अकाला ...
नो. नं. ५

वऱ्हाडांत खात्रीची उत्तम नवीन सोय.

खरे गारेचे थंडचष्मे

आह्मीं मुद्दाम वऱ्हाडच्या लोकाकरितां डोळे तपासून सर्व तऱ्हेच्या फ्रेमीसहित खरे गारेचे थंड चष्मे माफक दरानें विकण्याचें दुकान काढलें आहे. मुंबई वगैरे मोठ्या ठिकाणच्या भपक्यावर मंडळी कशी फसतात हें सर्वांना श्रुतच आहे सर्व गरजूनी अनुभव घेवून पहावा.

गोपाळ पांडुरंग आणि कंपनी
नो० नं० ६ आकोला

उन्हाळ्याकरितां

लिमलेटच्या वड्या

१२ वड्यांचे बाटलीस ८ आणे पोष्टखर्च ४ रु. ६ बाटल्या घेणारास एक बाटली फुकट. खात्री करितां एकच मागवा.

डि. व्ही. राजवाडे बुधवार पेठ पुणें सिटी
नो० नं० ७

—सीतागीत—किं. २ आणे

शाळा खात्यानें मंजूर केलेलें, मनोरंजन, केसरी, आनंद वगैरेनीं उत्तम अभिप्राय दिलेलें, मुद्दाम स्त्रियांकरितां सोप्या व चटकदार चालीवर रचलेलें.

अडीच आण्याची तिकिटे पाठवून मागवा.

कर्ता:--- गणेश दिनकर आठवले
मास्तर हायस्कूल
नो० नं० ८ आकोला [वऱ्हाड]

WANTED

an Accountant for Ellichpur City Municipality on a salary of Rs. 35/ per month

The applicant must have passed the Matriculation Examination and must be Well up in Municipal accounts and must know type Writing

Apply stating age With copies of certificates to the undersigned before 31st March 1913.

Dated Ellichpur City 5th March 1913 Sd/ R. R. Shastri Vice Chairman
No N. 9

LEUCODERMA.

10,000 Packets Free.

It has now been arranged to distribute about 10,000 sample packets of PANDIT KRIPARAM'S infallible cure for LEUCODERMA or WHITE LEPROSY to prove its efficacy and to show that the disease is not incurable as supposed. It never fails. The sample packet will be enough to produce wonders in only one inch spot. write for it atonce per V. P. P. for As. 3 to meet the cost of its transmission, to

PANDIT KRIPARAM,
8, Nandibagan Lane,
P. O. Salkea, Dist. Howrah.

P. S.—Pandit Kriparam's deeply interesting volume on Leprosy, its causation and treatment, etc., etc., can be had only at As. 8 per copy (V. P. P. charges As. 3). Every leper and sufferer from a tough kind of skin disease should read the volume—in both English and Bengalee. Please write the address legibly.

No. N. 10

नोटीस श ही गाष्ट अळखून आहत
० पास्टूल व त्यांनीं हिंदी प्रजाजनांम
मार्गे सेंपे व खुले करून
वाली नि विलक्षण कळकळ प्रदर्शित केली.
की उ गोखले यांच्या प्राथमिक शिक्षणाच्या
की त्या तत्वांचा स्वीकार (मनानें
चें श्रेष्ठ सरकारानें वरील धोरणानेंच
वाडी आहे.

: मंदिर हें मुक्तद्वार पाहिजे तेथें मज्जाव
नों नाहीं. प्रत्येक विद्यार्थ्याचा हा हक्क
. त्याला शालागृह आनंदभुवनाहूनही
क प्रीय आहे. मनुष्यांतील पूर्व मनो
येथें बसवावयाचीं असतात विद्या
री ही पाणपोई सरकारीच पाहिजे.
श्रीसरस्वतीच्या समक्ष विद्यार्थी आपणे
र समजून घेईल. विद्यार्थ्याला शाला
नाहीं असा प्रकार होईल तर तें
र तरी कसलें ! लष्कर मोडलें
र काढून टाकलें, न्यायमंदिरें कमी
पोलिस खातें तोडलें तरी चालेल
शाळा बंद किंवा कमी करितां येत
नाहींत. ब्रिटिशराज्य हिंदी प्रजेला का
आवडतें ? सरकार विद्यादानामुळेंच इतकें
पवित्र वाटत आहे. विद्यादानाच्या बाबतींत
पैशाची तक्रार उपयोगी नाहीं. ब्रिटिश
ब्रीद, सुधारणाध्वज व खरें वैभव
या विद्यालयांतच सदैव नांदत
मुंबई विद्यार्थी जर निरुद्योगी, आळशी
र झाले तर कोणत्याहि सरकारला
श्रेयस्कर नाहीं. त्यांच्या त्या तरुण
व ओजस्वी आशा व महत्वाकांक्षा अशा तुडवितां
कामा नये. त्यांचें मनोरथ सरकारच्या
कडक नियमामुळे मोडकळतां काम नयेत
त्यांचीं मनें प्रसन्न राहतील, त्यांचीं विद्या
शिकण्याचीं मंदिरें मुक्तद्वारें राहतील, आणि
ते व त्यांचा विद्या यांच्यामध्यें कोणतीही
कृत्रिम अडचण येणार नाहीं असें सरकारी
धोरण आहे असें आम्ही समजतो; आणि
त्या धोरणाला सोडून हा नवीन प्रयोग
होऊं नये म्हणून आम्ही ही विनंती मुद्दाम
करीत आहों.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— उष्णता झपाट्यानें वाढत चालली आहे. रोगराई कांहीं विशेष नाहीं. पण पाण्याची टंचाई फार मोठी आहे. आमची म्युन्सीपालटी नदींतल्या जुन्या विहिरी पुनः खुल्या करील तर फार बरें होईल.

दिवाणी कोर्टें— सर ड्रेकब्राकमन जुडिशिअल कमिशनर हे उन्हाळा व पाण्याची अडचण हीं पाहून यंदा १ ले मे पासून दिवाणी कचेऱ्या बंद ठेवण्याच्या विचारांत आहेत. या उपकृतीबद्दल वऱ्हाडचे लोक त्यांचे फार ऋणी होतील.

शाळाखात्याच्या नवीन सरक्युलरनें पुष्कळ विद्यार्थी शाळेंतून काढून दिले जातील असें म्हणतात तर आमचे डायरेक्टर साहेब तूर्ततूर्त कांहीं हुकूम बदलतील तर ठीक होईल.

रा० रा० भगवानदयाळ हेडक्लार्क निसबत डिपुटी कमिशनर आकोला यांची बदली नागपुरास झाल्या कारणानें येथील जनरल रा० रा० भास्करराव अभ्यंकर यांस उमरावतीहून अकोल्यास बदलण्यांत आलें.

ललितकलादर्शक नाटक मंडळीनें परवां रात्रौ मदालसा नाटकाचा प्रयोग करून दाखविला. ही मंडळी पूर्वीपेक्षां चांगली जमली असून नाटकें प्रेक्षणीय व श्रवण मनोहर अशीं होतात.

प्रांतिक थिआसाफिकल परिषद गेल्या इस्टरच्या सुट्टींत येथें भरली होती रा० रा० गजानन भास्कर वैद्य बी. ए. यांचें पुराण व व्याख्यान हीं दोन्हीं लोकांस आवडलीं.

तसेंच प्रांतिक मराठी शिक्षण परिषदेची वार्षिक सभा गेल्या सोमवारीं आकोल्यास भरली होती.

रा० रा० रायभानजी अंबूजी पाटील आसेगांव ता० एलिचपूर यांस गेल्या २३ वे तारखेला मेंदूच्या आजारामुळें वयायाच्या ९० वें वर्षी देवाज्ञा झाली. ही गोष्ट यथाकाल पूर्णतावस्थेत मुलांबाळांच्या ऐश्वर्या मध्यें झाली हें पाहून सर्वांस आनंद वाटेल. यांनीं पाटीलकी ३० वर्षांवर केली आणि विधिची गेली असल्याकारणानें त्यांची पुढील पिढी चांगल्या नांवारूपास चढली आहे. त्यांचे द्वितीय चिरंजीव रा० रा० यशवंतराव हे येथें तहसीलदार आहेत. सरकार दरबारात व घराणें नमूद असून सुप्रसन्न गृहस्थितींत सार्वजनिक कार्याला पुढें होण्याची या गृहस्थांची रीत अनुकरणीय आहे.

रावसाहेब रघुनाथ बाळकृष्ण तळवळकर बी० ए० पेनशनर-हेडमास्तर, हायस्कूल उमरावती यांस गेल्या ९ दिवसापूर्वी रात्रौ रात्रौ मस्तकांतील धमनी फुटून रक्तस्त्रावामुळें भी ब्रह्मानिद्रा लागली तिच्यांतच त्यांचें देहावसान झालें. मरण समयीं यांचें वय ६९ वर्षाजवळ असावें. राजश्री आण्णासाहेबासारखे युक्ताहारविहारी, शरीरप्रकृतीनें निकोप, व आनंदानें कालक्रमणा करणारे गृहस्थ इतक्या लवकर आटपले हें पाहून असें वाटतें कीं पेनशनच्या कालांत शरीराचें यंत्र सुरळीत चालण्याइतका विद्याव्यासंग किंवा सार्वजनिक कार्यव्याप ही मंडळी पाठीमागें लावून घेत नाहींत ही आमची हानी होय. उत्तम शिक्षक, प्रेमळ सुहृद् व सार्वजनिक कामांत पुढारी म्हणून हे सर्व लोकांस विश्रुत आहेत. अलिकडे अध्यात्मविद्येच्या अभ्यासांत त्यांचा काल पुष्कळ जाई. त्यांचे दोन चिरंजीव वकील व डाक्टर आहेत आणि ते वडिलांचें सौजन्य, मित व गोड भाषण आणि परोपकारबुद्धि यांचें स्मारक म्हणून कांहीं स्कालरशिपा काढतील तर पुष्कळ जुने विद्यार्थी त्यांच्या कार्याला हातभर लावतील व राजश्री आण्णासाहेब यांची आठवण चिरकाल राहण्याचा सुयोग येईल.

NOTICE.

Tenders are invited for the supply of the undermentioned grain to the Nagpur Central Jail, for the year 1913.

Sealed samples with prices and conditions, percentage of refractions &c, clearly stated, should be submitted to the Superintendent, Central Jail, Nagpur not later than 10. A. M. on the date mentioned below:—

Grain 800 maunds: 15th April 1913.

Major, I. M. S.
Superintendent Central Jail
No N. 20 Nagpur

कापूस– तक्ता– साप्ताहिक- २२ मार्च १९१३ पर्यंत

जिल्हा.	वर्ष	काटन मार्केट — आयात — कापसाच्या गाड्यांची संख्या — ता. २२।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या — ता. २२।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	गठ्ठे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेली गठडी. — ता० २२।३।१३ पर्यंतचा आठवडा	ता. १।१०।१२ पासून आज तागाईत
उमरावती	चालूं साल	१,६४४	१३६३१३	७४३	१३,८२७	३,८९७	१३०,३८९
	गुदस्त	२,९७९	२२३८९१	११७९	२०२५५	....	....
	तिगस्त	३.४८९	८३,८८८	५२७	८,०६९	....	....
यतमाळ	चालूं साल	५४७	१२९०३३	८८३	१२,५८२	१,३५६	७२,२९५
	गुदस्त	५३८	१३८५९१	६७४	८.८०८	....	....
	तिगस्त	७३६	३८,१३६	५७६	१०,६२७	....	....
आकोला	चालूं साल	१,६१६	१३६०९७	१,६१३	३१७७३	४,६८४	१४२,२६२
	गुदस्त	१,९५३	१७००३१	१ ३५८	३८३[illegible]	....	....
	तिगस्त	३,११५	८४,५७२	१,६७०	१४९१५	....	....
बुलढाणा	चालूं साल	९०७	८५,५२९	३१२	७,१८३	२,८११	९९,७६९
	गदस्त	९१०	११७५४५	४०६	७,२७०	....	....
	तिगस्त	१,६८६	१०५७८१	३०९	४,४१२	....	....
एकूण वऱ्हाड	चालू साल	४,७१४	[illegible]	३,५५१	६५,३६५	१२,७४८	[illegible]
	गुदस्त	६,३८०	६५००१८	३,६१७	७४,६५२	....	
	तिगस्त	९,०२६	३१२३७७	३,०८२	३८,०२३	....	

टीप—चालूं सालाच्या बरोबरीचे साल गुदस्त व तिगस्त सालचे आठवडे २३ मार्च १९१२ व २८

पत्रकें धाडणारे
मार्केट प्रेस
३३ ९९

सी. यू.
डायरेक्टर आ
इंडर्स्

नये. केल्यास रद्द
रितां जाहीर नोटीसीनें
आहे. कळावे तारीख

सही
चुनीलाल पितांबर पांडे दलाल
रा. नांदुरा द. बु.
नो. नं. २२

एकाच वस्तूपासून तीन देणग्या

सौंदर्य

आरोग्य

थोडा खर्च

जेव्हां तुमचें रक्त दूषित होतें तेव्हां ह्या तिन्ही सुखाना मुकावें लागतें.

रक्तदोषापासून पुष्कळ प्रकारचे घाणेरे भयंकर रोग होतात:—काळे डाग, संधिवात घशांतव्रण पीनस, नाकसडणें, रक्तपिती, सर्वांगठणकणें, सुनमेरी मेहरी, बद, फोड, चट्टे, आंगाची आग, तोंडाला दुर्गंध, अजीर्ण, कंडु व कडकीपासून इतर रोग.

तर स्वतःचाच राजवैद्य बनून

रोग नष्ट करणें बरें नव्हें काय ?

—डा. गोखले एम्. ए. एम्. डी यांच्या प्रख्यात—

आयोडाईझड सार्सापरिलानें

ते निखालस बरे होतात.

फक्त उत्तम वनस्पतींचा बनविलेला आयोडाईझड.

——अनुभवतरपहा. ——

किं. १ रु. पो. ख. ०४ आ. उत्तमगुणास, ४ बाटल्यांची पो. ख. सह किं. ४ रु.

बालामृत हें काय आहे ?

== अस्सल बालामृत हें ==

मुलाना आरोग्य देणारें आहे तें पुढील रोगावर अमोलिक उपाय आहे

क्षय, खोकला, दम, अपचन, मोठें पोट, काड्यांसारखीं हाडें, ओकारी, शौचाला घाण, वाईट दुधानें होणारें रोग, कंडू, आंकडी वगैरे. डा० गोखले एम्. ए. एम्. डी यांनीं पुष्कळ वर्षांच्या अनुभवानें प्रथम तयार केलेलें. इतर सर्व बालामृतें याच्या रंगीत नकला ! रंगीत साखरेचे पाक पाजून नसते रोग मुलांना विकत घेऊ नका.

किं. १॥ आणे पो. ख. ०४ पूर्ण गुणास ३ बाटल्यांची किं. पो. ख. सह २॥९

पत्ताः-- हिंदु फ्यामिली मेडिकल हॉल माधवबाग मुंबई नं. ४ नं. १६

जाहारात.

!!! डाक्टर जी. बी. यांची सुवासिक औषधी तपकीर !!!

!! मागवा व खात्री करून घ्या !!

ह्या तपकीरीचा शेंकडों लोकांनीं अनुभव घेऊन सर्टिफिकीटें दिलीं आहेत.

REGISTERED TRADE MARK

शिवाय वैद्य व डाक्टर लोकांचीं या तपकीरीच्या स्वच्छते बद्दल व गुणाबद्दल अनुकूल मतें आह्माकडे आलेली आहेत. ही तपकीर पिनस. अर्धाशिशी, डोकें दुखणें व डोक्यांतील मेंदुचे इतर सर्व रोग तसेंच पडसें वगैरे विकारांवर फार वस्ताद आहे. ही ओढल्यानें मेंदुतील दूषित धातु पातळ होऊन नेत्रद्वारें व नाकांतून बाहेर निघून जाते व मस्तकांतील मेंदु स्वच्छ होऊन बुद्धी व ज्ञान तीव्र व वृद्धिंगत होतात. मज्जेसंबंधीं रोग दूर करणारें या सारखें सुलभ साधन दुसरें नाहीं. साधी तपकीर दहा वीस वेळां ओढून जो उपयोग होतो तो गूण आमची ही सुवासिक तपकीर फक्त दोन तीन वेळ ओढल्यानें करते. एक पैशाच्या साध्या तपकीरींत आमच्या सुवासिक [illegible] चिमटी मिळविल्या असतां सर्व तपकीर सुगंधी होते. शेंकडों [illegible]च्या कुटुंबांत नित्य लागणाऱ्या औषधाप्रमाणें संग्रही ठेवतात एका [illegible] आमच्या तपकीरींतील सुवास व तीव्रता एकदोन दिव- [illegible]धारण म[illegible] गुण आमच्या तपकीरींत एक वर्षपर्यंत कायम रहातात [illegible]बाजारभाव ह्या [illegible]रें व वैद्यलोकांच्या सहायानें तयार करविली आहे. मुंबई बँक [illegible]रून घ्यावी. एक आण्याचीं तिकीटें पाठविल्या [illegible]

[illegible]कोला २१-९-१०

[illegible]० नं० २

असतां नमुन्याची बाटली पाठवूं. सर्वांस घेण्यास सुलभ पडावी ह्मणून हि[illegible] आह्मीं फायद्याकडे न पहातां फारच माफक ठेविली आहे.

एक बाटलीस ४ आणे व बंगी टपाल व व्ही. पी. खर्च ३ आ[illegible]

डजन बाटल्यास रु. २–८ " " " ६ आणे.

सूचना] पत्र लिहिणारांनीं इंग्रजींत अथवा बालबोध लिपींत आमचे[illegible] करून लिहीणें कळावें. तपकीर मिळण्याचें ठिकाण:—

गुरुबसवा आणि कंपनी,

नो. नं. १७ सावकार पेठ, मद्रास

का य द्या चीं

ठे ग प्र

न्यायाश्रय मासिक पुस्तक आह्मी आज ४९ वर्षें काढीत असतों; यांत चारी हायकोर्टांच्या व प्रिव्हिकौन्सिलच्या ठरावांचें भाषांतर दिलेलें असतें. याची सालीना अगाऊ वर्गणी रु. १० व ट. खर्च ६ आणे आहे.

इतर कायद्यांचीं पुस्तकें, इंडियन पिनल्कोड, क्रि. प्रो. कोड, सि. प्रो. कोड वगैरे सर्व सटीक व सार्थी पुस्तकें व किरकोळ आक्ट आमचेकडे विक्रीस तयार आहेत; खालील पत्त्यावर क्याटलाग मागवा.

पुणें, शनवार ४२९. **न्यायाश्रय कर्ते.**

नो. नं. १८

[illegible] ग्र अ

Oriental Government security
LIFE ASSURANCE COMPANy
Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Brown, Manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES
IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up to treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested:—if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application to

M. DESOUZA,

CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No 19

१३

तां

[illegible]ा वड्या

८ आणे पो-
[illegible]वेणारास एक
[illegible]कच मागवा.
पुणें सिटी

[illegible]MA.

to di—
packets
infallible
WHITE
[illegible]y and to
incurable
[illegible]e sample
produce
[illegible]ot. write
[illegible]. for As. 3
[illegible]ansmission, to

[illegible] KRIPARAM,
[illegible]BAGAN LANE,
Dist. Howrah.

[illegible]'s deeply

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआत्मारामपंत छापून प्रसिद्ध केलें.